

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

ADVIES (BRUGEL-ADVIES-2020 | 103-307)

Betreffende het ontwerp van definitief investeringsplan voor elektriciteit, voorgesteld door de Brusselse distributienetbeheerder voor de periode 2021-2025.

Opgesteld op basis van artikel 12 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gewijzigd door de ordonnanties van 20 juli 2011, 8 mei 2014 en 23 juli 2018

28/10/2020

Inhoudsopgave

1	Wettelijke grondslag	2
2	Context	3
3	Openbare raadpleging over het ontwerp van investeringsplannen.....	4
3.1	Raadplegingsprocedure.....	4
3.2	Resultaten van de openbare raadpleging.....	5
4	Opmerkingen van BRUGEL.....	5
4.1	Planning van de investeringen	5
4.2	De bevoorradingszekerheid	6
4.2.1	De leveringsposten van ELIA.....	6
4.2.2	Het distributienet.....	7
4.3	De bevoorradingskwaliteit.....	7
4.4	Het vermogen van het net om de energietransitie te garanderen	8
4.4.1	De integratie van gedecentraliseerde productie-installaties	8
4.4.2	Het delen van lokaal geproduceerde energie.....	8
4.4.3	De ontwikkeling van elektrische voertuigen.....	9
4.5	Slimme meters.....	10
4.6	De projecten voor de installatie van een productie-eenheid van SIBELGA.....	16
4.7	De verwachte evolutie van het investeringsplan.....	17
4.7.1	Naar een ontwikkelingsplan.....	17
4.7.2	Naar een optimalisering van de beoordeling van de verbruiksbehoeften	18
4.7.3	Naar een paradigmaverandering van de netdimensionering.....	18
4.8	Budgetanalyse.....	19
5	Conclusies.....	21
6	Bijlage 1: Resultaten van de openbare raadpleging.....	25
7	Bijlage 2: Gedecentraliseerde productie-installaties die eind 2019 op het SIBELGA-net zijn aangesloten	46

I Wettelijke grondslag

Artikel 12 van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hierna 'de elektriciteitsordonnantie' genoemd, luidt als volgt:

"§ 1. De netbeheerders stellen, elk voor wat hen betreft, een investeringsplan op om de veiligheid, de betrouwbaarheid, de regelmaat en de kwaliteit van de bevoorrading op het net waarvan zij respectievelijk het beheer verzekeren, te garanderen met inachtneming van het leefmilieu en de energie-efficiëntie, volgens de procedures voorzien in § 3.

Brugel kan het model voor de voorgestelde investeringsplannen nader bepalen. Het investeringsplan bevat ten minste de volgende gegevens:

1° een gedetailleerde beschrijving van de bestaande infrastructuur, van zijn verouderde staat, en van zijn gebruiksgraad evenals van de belangrijkste infrastructuren die moeten worden aangelegd of die gemoderniseerd moeten worden gedurende de door het zogenaamde plan gedekte jaren;

2° een schatting van de capaciteitsbehoeften, rekening houdend met de waarschijnlijke evolutie van de productie, van de maatregelen van energie-efficiëntie die door de autoriteiten worden bevorderd en door de netbeheerder worden overwogen, van de levering, van het verbruik, van de scenario's van ontwikkeling van elektrische voertuigen en van de handel met de twee andere Gewesten en van hun kenmerken;

3° een beschrijving van de ingezette middelen en van de te verwezenlijken investeringen om in de geschatte behoeften te voorzien, met inbegrip van, desgevallend, de versterking of de aanleg van koppelingen om de correcte aansluiting op de netten te waarborgen waarop het net is aangesloten, evenals een lijst van de belangrijke investeringen waartoe reeds besloten werd, een beschrijving van de nieuwe belangrijke investeringen die tijdens de eerstkomende drie jaar verwezenlijkt moeten worden en een kalender voor deze investeringsprojecten;

4° de vaststelling van de nagestreefde kwaliteitsdoelstellingen, in het bijzonder betreffende de duur van de pannes en de kwaliteit van de spanning;

5° het beleid dat op milieugebied en inzake energie-efficiëntie wordt gevoerd;

6° de beschrijving van het beleid inzake onderhoud;

7° de lijst van de acties die tijdens het afgelopen jaar dringend zijn uitgevoerd;

8° de staat van de studies, projecten en implementaties van slimme netten en slimme meters;

9° het beleid op het vlak van bevoorrading en noodoproepen, waaronder de prioriteit voor productie-installaties die gebruik maken van hernieuwbare energiebronnen en voor kwalitatieve warmtekrachtkoppeling evenals de voor de eventuele uitrol van deze meters prioritair geïdentificeerde niches;

10° een gedetailleerde beschrijving van de financiële aspecten van de beoogde investeringen

§ 2. Het plan, opgesteld door de regionale transmissienetbeheerder, heeft betrekking op een periode van tien jaar; het wordt elk jaar aangepast voor de volgende tien jaren, volgens de procedure vastgesteld in paragraaf 3.

Het plan, opgesteld door de distributienetbeheerder, heeft betrekking op een periode van vijf jaar; het wordt elk jaar aangepast voor de volgende vijf jaren, volgens de procedure vastgesteld in § 3.

§ 3. Elke netbeheerder bezorgt aan Brugel zijn voorstel van investeringsplan voor 31 mei van het jaar dat voorafgaat aan het eerste jaar waarop het plan betrekking heeft.

Brugel deelt de netbeheerder ten laatste op 15 juli van hetzelfde jaar zijn voorafgaande opmerkingen over het ontwerpplan mee.

De netbeheerder werkt zijn definitief ontwerp van investeringsplan uit op basis van de voorafgaande opmerkingen van Brugel en bezorgt dit aan Brugel vóór 15 september van het jaar dat voorafgaat aan het eerste jaar waarop het plan betrekking heeft.

Brugel gaat over tot de raadpleging van de betrokken administraties, de daadwerkelijke of potentiële gebruikers van het net en van de Raad betreffende bepaalde aspecten van het ontwerpplan. In dit geval brengt ze de

betrokken netbeheerder hiervan op de hoogte. Brugel maakt ten laatste op 30 oktober van hetzelfde jaar het definitief ontwerp van plan ter goedkeuring over aan de Regering, samen met zijn advies en de resultaten van de openbare raadpleging.

Voor zijn advies gaat Brugel met name na of de investeringen die voorzien zijn in dit ontwerpplan alle investeringsbehoeften dekken die tijdens de raadpleging zijn opgetekend en of dit plan overeenkomt met het tienjarige netontwikkelingsplan dat de gehele Europese Unie dekt. Het houdt eveneens rekening met de relatie tussen de elektriciteits- en de gasmarkt en tussen de markten voor arm en rijk aardgas.

Als de Regering op 31 december van hetzelfde jaar geen beslissing genomen heeft en voor zover de documenten wel degelijk aan het Parlement tegen ten laatste 30 oktober van hetzelfde jaar overgemaakt zijn, wordt het definitief ontwerp van het investeringsplan als goedgekeurd geacht. Brugel houdt toezicht op en evalueert de uitvoering van deze investeringsplannen.

Brugel kan, in het belang van de gebruikers en rekening houdend met de milieucriteria, de netbeheerder het uitdrukkelijke bevel geven om bepaalde vanuit technisch en financieel oogpunt alternatieve of aanvullende investeringen te bestuderen. Deze studies worden uitgevoerd binnen een termijn die rekening houdt met de termijnen voor goedkeuring van de in het bovenstaande lid vermelde investeringsplannen."

Artikel 17 van de ordonnantie van 20 juli 2011 heeft bovendien nieuwe bepalingen toegevoegd betreffende het investeringsplan van de distributienetbeheerder. Deze bepalingen werden opgenomen in lid 10 en lid 11 van artikel 7 van de elektriciteitsordonnantie:

9° bij de planning van de ontwikkeling van het distributienet, maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie, vraagzijdebeheer of gedistribueerde productie voorzien die de noodzaak van een vergroting of vervanging van elektriciteitscapaciteit kunnen ondervangen;

10° streven naar het bevorderen van energie-efficiëntie. In deze context bestudeert hij met name de technologieën die noodzakelijk zijn voor de transformatie van de netten naar slimme netten.

2 Context

Zoals vermeld in de presentatie van het wettelijke kader in de vorige deel, moet de distributienetbeheerder (DNB) voor elektriciteit, SIBELGA, een investeringsplan opstellen om de veiligheid, de betrouwbaarheid, de regelmaat en de kwaliteit van de bevoorrading op het net waarvan hij het beheer verzekert, te garanderen met inachtneming van het leefmilieu en de energie-efficiëntie.

De op 23 juli 2018 goedgekeurde wijziging van de elektriciteitsordonnantie heeft de procedure voor het indienen en goedkeuren van het investeringsplan van SIBELGA aangepast. Deze nieuwe procedure voorziet in de opstelling van een ontwerp van investeringsplan (OIP) in twee fasen:

- (1) een eerste voorlopig OIP dat tegen 31 mei aan BRUGEL wordt bezorgd en waarover de regulator zijn opmerkingen kan formuleren;
- (2) een definitief OIP dat SIBELGA aan BRUGEL bezorgt tegen 15 september en waarin rekening wordt gehouden met de door BRUGEL geformuleerde opmerkingen.

Deze wijziging van de ordonnantie bepaalt ook dat BRUGEL overgaat tot raadpleging van de betrokken administraties, van de daadwerkelijke of potentiële gebruikers van het net en van de Raad over bepaalde aspecten van het ontwerpplan. Tot slot moet BRUGEL zijn advies over het definitieve ontwerp van investeringsplan tegen 30 oktober aan de Regering meedelen.

Op 5 juni 2020 heeft SIBELGA de Franstalige versie van een voorlopig OIP voor de periode 2021-2025 aan BRUGEL overgemaakt (de Nederlandse versie werd op 19 juni 2020 voorgelegd). Deze voorlopige versies van het OIP (in het Nederlands en het Frans) waren het voorwerp van een openbare raadpleging die van 24 juni tot 24 juli 2020 heeft plaatsgevonden.

De voorafgaande opmerkingen van BRUGEL, evenals die van de actoren die aan de openbare raadpleging hebben deelgenomen, werden op respectievelijk 22 en 27 juli 2020 aan SIBELGA bezorgd.

Op basis van deze opmerkingen heeft SIBELGA op 15 september 2020 via e-mail zijn definitieve versie van het OIP ingediend, samen met de antwoorden op de opmerkingen van BRUGEL.

3 Openbare raadpleging over het ontwerp van investeringsplannen

3.1 Raadplegingsprocedure

Hoewel artikel 12 van de elektriciteitsordonnantie BRUGEL de mogelijkheid geeft om de raadpleging te beperken tot "bepaalde aspecten van het ontwerpplan", **heeft BRUGEL met het oog op de transparantie beslist het volledige ontwerp van investeringsplan ter raadpleging voor te leggen.**

Om de deelname aan deze openbare raadpleging te kunnen vergemakkelijken, heeft BRUGEL aan SIBELGA gevraagd om **een begeleidende nota op te stellen waarin bepaalde punten van de investeringsplannen worden uiteengezet**. De OIP zijn immers vrij technische documenten en beantwoorden aan de behoeften van de ontwikkeling van de netten. De personen die aan de openbare raadpleging hebben deelgenomen, hebben de opstelling van deze nota trouwens erg gewaardeerd. In deze context **wil BRUGEL SIBELGA bedanken voor de geleverde inspanningen.**

Ondanks de uitzonderlijke context als gevolg van de covid-19-crisis wilde BRUGEL tot slot toch een voorstelling van de OIP organiseren. Rekening houdend met de na te leven veiligheidsmaatregelen vond **deze presentatie plaats in de vorm van een webinar** dat door een honderdtal deelnemers werd gevolgd. De video van deze presentatie werd ook [op de website van BRUGEL¹](#) geplaatst.

¹ https://www.brugel.brussels/nl_BE/actualites/consultations/ontwerpen-van-investeringsplannen-van-de-netbeheerder-sibelga-voor-de-periode-2021-2025-392

3.2 Resultaten van de openbare raadpleging

De resultaten van deze openbare raadpleging kunnen in bijlage I van dit advies worden geraadpleegd. Voor elke ontvangen opmerking of vraag waarvoor aanvullende informatie nodig was, heeft BRUGEL een antwoord gegeven of een opmerking geformuleerd.

De volgende actoren hebben vragen of opmerkingen geformuleerd met betrekking tot het ontwerp van voorlopig investeringsplan: Leefmilieu Brussel, FEBEG, FEBIAC, het centrum voor ondersteuning inzake energie, SocialEnergie (Fédération Des Services Sociaux), InforGasElek en twee netgebruikers.

De volgende thema's hebben de meeste reacties losgemaakt:

- de installatie van **slimme meters** (overeenstemming met het wettelijke kader, de milieu- en gezondheidsimpact, kosten, ...)
- het vermogen van het net om **elektrische voertuigen** op te laden;
- de **rol van SIBELGA op het gebied van de productie-investeringen**.

In aansluiting op de opmerkingen van BRUGEL en degene die naar aanleiding van de openbare raadpleging werden gemaakt, heeft SIBELGA twee belangrijke wijzigingen in zijn definitieve OIP aangebracht:

- de invoering van 'bakens' voor het project betreffende de uitrol van slimme meters (zie punt 4.5 van het advies);
- een vermindering van de investeringsprognoses voor LS-elektriciteitsaansluitingen (zie punt 4.1 van het advies).

4 Opmerkingen van BRUGEL

De analyse van de OIP door BRUGEL is voornamelijk opgebouwd rond **3 krachtlijnen**:

- de evaluatie van de bevoorradingscapaciteit van het distributienet;
- de evaluatie van de kwaliteit en de regelmaat van de bevoorrading van de netgebruikers;
- de budgettaire follow-up en coherentie met het tariefvoorstel.

BRUGEL analyseert eveneens de overeenstemming van de informatie en investeringen die de DNB voorlegt in het licht van de elektriciteitsordonnantie en het technische reglement.

De voornaamste vaststellingen die voortvloeien uit de door BRUGEL uitgevoerde analyse van het OIP 2021-2025 worden in dit deel uiteengezet.

4.1 Planning van de investeringen

In de eerste plaats moet erop worden gewezen dat de hoeveelheden met betrekking tot de door SIBELGA in zijn OIP 2021-2025 **voorgestelde investeringen geen rekening houden met de impact van de COVID-19-crisis** (met uitzondering van de slimme meters, die in punt 4.5. van dit advies aan bod komen) waarmee wij in 2020 worden geconfronteerd (SIBELGA is van plan om deze impact later te beoordelen). De maatregelen die tijdens deze crisis en inzonderheid tijdens de lockdown werden genomen, hebben in feite tot het uitstel van bepaalde werken geleid. Het is dan ook zeer waarschijnlijk dat de in het OIP 2021-2025 voorziene en voorgestelde hoeveelheden zullen veranderen.

Globaal genomen en met uitzondering van de rubriek over de meters stelt SIBELGA in zijn definitief investeringsplan voor de periode 2021-2025 geen essentiële wijzigingen van het investeringstempo voor ten opzichte van het door de Regering goedgekeurde plan voor de periode 2020-2024.

Een van de **belangrijkste vastgestelde veranderingen** betreft **het project om tegen 2025 slimme meters in te voeren**. Dit punt wordt in paragraaf 4.5. van het advies besproken.

Meer in het algemeen heeft de analyse van BRUGEL tot doel om, op basis van de door SIBELGA verstrekte informatie, onder meer de coherentie van de voorgestelde investeringen te verzekeren ten aanzien van het historische overzicht van de uitgevoerde prestaties. Het is onder meer in dat verband dat BRUGEL aan SIBELGA heeft gevraagd om bij de vernieuwing van de LV-kabels de hoeveelheid over te dragen aftakkingen te verminderen. De andere vastgestelde verschillen werden door SIBELGA gemotiveerd.

In het kader van zijn analyse heeft BRUGEL ook aan SIBELGA gevraagd om te bevestigen dat de herschikking van de planning van bepaalde investeringen die in het investeringsplan 2020-2024 zijn voorzien (bv. de geplande werkzaamheden aan de HS-uitrusting van de leverings- en verdeelposten), geen impact zal hebben op de bevoorradingszekerheid van de Brusselse netgebruikers. Net als in de vorige planning zijn de meeste van de geplande investeringen bedoeld om verouderde assets te vervangen, om een goed niveau van netbetrouwbaarheid te garanderen en te voldoen aan de eisen van de klanten (netwerkuitbreiding voor kabels/aftakkingen/meters, enz.).

4.2 De bevoorradingszekerheid

BRUGEL evalueert de bevoorradingszekerheid van de netgebruikers onder meer op basis van het vermogen van het net om de geraamde belastingschommelingen op korte en middellange termijn te kunnen opvangen.

4.2.1 De leveringsposten van ELIA

De leveringsposten, die de interface vormen tussen het transmissienet van ELIA en het distributienet van SIBELGA, zijn belangrijke installaties (uitgerust met transformatoren van meerdere MW) die aandachtig door BRUGEL worden gevolgd. Alle Brusselse elektriciteitsgebruikers worden immers via deze 48 leveringsposten bevoorrad.

BRUGEL heeft de samenhang gecontroleerd tussen de waarden van de evolutie van de verbruikspieken die SIBELGA heeft meegedeeld en de verbruikspieken die ELIA doorgeeft in zijn investeringsplan voor het gewestelijke transmissienet 2021-2031.

Uit de analyse van de gegevens betreffende de toename van de belasting voor de komende 5 jaar blijkt:

- een **evolutie** van de piek wordt verwacht **voor een aantal leveringsposten**;
- de **huidige capaciteit** van de posten die door deze verhoging zullen worden beïnvloed, nog steeds **voldoende is of** dat de netbeheerders SIBELGA en ELIA de nodige **maatregelen** (investeringen of herstructurering van het net) **hebben ingepland/aan het analyseren zijn**;
- dat de **leveringsposten over het algemeen over een goede reservecapaciteit beschikken** om aan de verbruiksbehoeften tegemoet te komen.

4.2.2 Het distributienet

Uit de analyse van de door SIBELGA uitgevoerde en in zijn OIP voorgestelde belastingsmetingen blijkt dat:

- **het HS-net zeer goed gedimensioneerd blijft ten opzichte van de energie die erop wordt verdeeld.** Het investeringsplan voorziet bijgevolg niet in specifieke werken om de HS-netten te versterken;
- **het LS-net beschikt ook over een aanzienlijke reservecapaciteit:** de gemiddelde belasting bedraagt 34% voor de transformatoren en 19% voor de LS-kabels.

Zodoende **beschikt het distributienet globaal over een belangrijke reservecapaciteit, die het in staat stelt om de algemene bevoorradingszekerheid van de gebruikers op korte en middellange termijn te verzekeren.** Rekening houdend met de gegarandeerde toename van de belasting van bepaalde specifieke toepassingen (elektrische voertuigen, warmtepompen, ...) die een zeer lokale impact op het piekverbruik zullen hebben, dient **SIBELGA vanaf nu zijn methodologie aan te passen om de evolutie van de belasting van zijn net in te schatten en de transformatie van het net voor te zetten** (installatie van slimme transformatorcabines, slimme meters voor de in de ordonnantie voorziene niches, ...).

4.3 De bevoorradingskwaliteit

Elk jaar moet SIBELGA aan BRUGEL een verslag overmaken waarin het de kwaliteit van zijn dienstverlening tijdens het voorgaande kalenderjaar beschrijft. BRUGEL heeft in zijn [advies² nr. 303](#) de bevoorradingskwaliteit geanalyseerd. Voor meer informatie over de resultaten van deze analyses verwijst BRUGEL de lezer dan ook naar dit rapport.

Uit analyses die over een periode van 10 jaar zijn uitgevoerd, blijkt dat de bevoorradingskwaliteit voor de Brusselse netgebruikers over het algemeen is verbeterd.

In 2019, bijvoorbeeld, als we alle vormen van onderbrekingen (gepland en ongepland) samenvoegen, komen we tot de vaststelling dat een Brusselse verbruiker:

- gemiddeld 26 minuten en 32 seconden zonder stroom zat;
- gemiddeld te maken kreeg met 0,39 onderbrekingen (wat overeenkomt met 1 onderbreking om de 2 jaar en 6 maanden).

De analyse van bepaalde indicatoren die van de intrinsieke kwaliteit van het net afhangen, maakt het ook mogelijk om het investeringsbeleid van SIBELGA te evalueren. Hieruit blijkt dat het aantal onderbrekingen dat verband houdt met defecten aan MS-kabels en -uitrusting (en die niet van externe oorzaken afhangen), geleidelijk afneemt. Het aantal onderbrekingen op LS-kabels is de voorbije 5 jaar relatief stabiel gebleven. De waargenomen resultaten met betrekking tot de betrouwbaarheid van het net sterken SIBELGA in het huidige investeringsbeleid voor deze assets.

Ook al wordt verwezen naar indicatoren die door de verschillende DNB van het land volgens dezelfde norm worden bepaald, toch moet worden opgemerkt dat de bevoorradingskwaliteit voor de Brusselse netgebruikers veel beter is dan het nationale gemiddelde ([zie advies nr. 303](#)).

² Dit advies is beschikbaar op de website van BRUGEL:
<https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2020/nl/ADVIES-303-verslag-distributienetbeheerder-openbare-dienststopdrachten-2019.pdf>.

4.4 Het vermogen van het net om de energietransitie te garanderen

In haar Energie-Klimaatplan 2030, dat in oktober 2019 werd goedgekeurd, heeft de Brusselse Regering zijn ambitie bevestigd om het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te laten evolueren naar een koolstofarm stadsgewest via de bepaling van verschillende doelstellingen, waaronder de verhoging van het aandeel van de productie uit hernieuwbare energiebronnen of zelfs het einde van het gebruik van verbrandingsmotoren tegen 2035.

Voor BRUGEL moet SIBELGA in de toekomst, bij het opstellen van zijn investeringsplan, rekening houden met deze belangrijke driver.

4.4.1 De integratie van gedecentraliseerde productie-installaties

Zoals blijkt uit bijlage 2 van dit advies, blijft het aantal gedecentraliseerde installaties voor de productie van elektriciteit relatief beperkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ook al wijst BRUGEL erop dat het vermogen van het fotovoltaïsche park de voorbije drie jaar aanzienlijk is gestegen.

In tegenstelling tot wat in de andere gewesten van het land het geval is, **veroorzaakt dit type van installatie momenteel geen storingen op het net van SIBELGA**. De DNB wordt immers niet met dit type van problemen geconfronteerd en plant dus geen specifieke investeringen in verband met de impact van productie-installaties in zijn ontwerp van definitief investeringsplan 2021-2025.

4.4.2 Het delen van lokaal geproduceerde energie

Collectieve zelfconsumptie of energiegemeenschappen maken het voor een of meer producenten mogelijk om het overschot aan groene en lokale energie met een gemeenschap van burens te delen, die er tegen een aantrekkelijk tarief van profiteert. Dit principe is ook voordelig voor de producent, omdat hij zijn overtollige energie tegen een hoger tarief kan doorverkopen dan hij nu met een commerciële leverancier doet. Dit type van project kan enkel maar bijdragen aan de ondersteuning van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van zijn energietransitie..

Vanuit het oogpunt van het elektriciteitsnet houdt een optimaal gebruik van de door de lokale producties geproduceerde energie in dat deze productie lokaal wordt verbruikt (op de plaats van de productie of er zo dicht mogelijk bij in de buurt). Als de energie lokaal wordt verbruikt, zou SIBELGA op lange termijn kunnen overwegen om de dimensionering van het net aan te passen.

Tijdens de openbare raadpleging hebben sommige actoren aangegeven dat zij vinden dat SIBELGA meer ambitie zou moeten tonen door zich voor dit soort van projecten in te zetten. De DNB geeft in zijn OIP inderdaad aan dat er geen enkele investering in dat verband is voorzien.

BRUGEL is van mening dat in de toekomstige OIP de aandacht zou moeten worden gevestigd op bepaalde investeringsenveloppen die nodig zijn voor de realisatie van deze projecten, zoals degene die voor de installatie van slimme meters werden gebruikt. BRUGEL herinnert er ook aan dat SIBELGA, naast de gedane investeringen, ook een faciliterende rol speelt bij de projectbeheerders.

4.4.3 De ontwikkeling van elektrische voertuigen

Uit verschillende reacties die tijdens de door BRUGEL georganiseerde openbare raadpleging over het OIP van SIBELGA werden gemaakt, blijkt dat de sector er belang bij heeft dat in de planning van de investeringen van de DNB rekening wordt gehouden met de impact van de elektrische transitie van het wagenpark.

4.4.3.1 De capaciteit van het net

Zoals aangehaald in punt 4.2, beschikt **het distributienet** momenteel over een **aanzienlijke reservecapaciteit**. Deze **reservecapaciteit zou het dus mogelijk moeten maken om op korte en middellange termijn van een wagenpark met verbrandingsmotoren op een elektrisch wagenpark over te schakelen**. Uit een studie die op vraag van SYNERGID door consultancybedrijf [Baringa](#) werd uitgevoerd, blijkt onder meer dat het Brusselse net in staat is om tegen 2030 een penetratiegraad van 20 tot 30% voor de elektrische voertuigen te absorberen zonder het huidige investeringsritme te verstoren.

BRUGEL heeft SIBELGA echter al meegedeeld dat, aangezien bepaalde hypothesen in de studie van Baringa niet volledig in overeenstemming zijn (minder ambitieuze penetratiegraad) met het Energie-Klimaatplan 2030, de DNB in de nabije toekomst een bijkomende analyse zal moeten uitvoeren met scenario's die overeenstemmen met de doelstellingen van het Gewest.

Hoewel het net van SIBELGA over het algemeen in staat zou moeten zijn om op korte en middellange termijn te beantwoorden aan de elektriciteitstransitie van het wagenpark, is BRUGEL het met SIBELGA eens dat vanaf nu moet worden nagedacht over de manier waarop het opladen kan worden geoptimaliseerd om extra investeringen in het net te vermijden (waarvan de kosten aan de netgebruikers zouden kunnen worden doorgerekend). De invoering van slimme oplaadoplossingen en de toepassing van goede handelingen bij het opladen door de netgebruikers (opladen buiten de piekuren van het elektriciteitsnet) zijn stuk voor stuk acties die op de verwezenlijking van deze doelstelling zijn gericht.

4.4.3.2 De beperkingen van het 230 V-net

Wat betreft de kwestie van het overwicht, om historische redenen, van een 230 V LS-net in Brussel (88% tegenover 12% 400 V), is BRUGEL het gedeeltelijk eens met het standpunt van SIBELGA, die van mening is dat **dit nettype de ontwikkeling van e-mobiliteit in onze hoofdstad niet noodzakelijk in de weg staat**. Dit onderwerp heeft onder meer het voorwerp uitgemaakt van een [studie](#) die de ondernemingen The New Drive en APPM Management Consultants in opdracht van BRUGEL hebben uitgevoerd.

Zoals in deze studie wordt vermeld, moet de **uitrol van een openbare oplaadinfrastructuur op een intelligente manier worden uitgevoerd om de maatschappelijke kosten te minimaliseren**, zowel op het vlak van de keuze van het vermogen van de te installeren oplaadpalen als wat betreft het type van uit te voeren aansluiting. BRUGEL is van mening dat naast de 'normale' oplaadstations (2*7,4 kW die op een 230 V-net kunnen worden aangesloten), moet worden gebruikgemaakt van het hoge potentieel van de netcabines³ van SIBELGA die al zijn uitgerust met

³ De netcabines zijn cabines van SIBELGA die middenspanning (voornamelijk 11 kV) omzetten in laagspanning (230 V of 400 V). Meer dan 80% van de cabines zijn uitgerust met dubbelspanningstransformatoren (230 V en 400 V).

230/400 V-dubbelspanningstransformatoren. De uitbreiding van het 400 V-net vanuit deze cabines zou namelijk kunnen zorgen voor versnelde oplaadstations (2*11 kW of 2*22 kW).

Bovendien is BRUGEL van mening dat het beleid van SIBELGA met betrekking tot **de omschakeling van het 230 V-net naar een 400 V-net moet worden geëvalueerd**. Er dient immers over het algemeen te worden nagegaan of de beslissingscriteria die momenteel worden ingevoerd om bij de vernieuwing van het net (of in het kader van aanvragen van netgebruikers) al dan niet over te gaan tot een omschakeling, flexibeler moeten worden gemaakt, met name met betrekking tot nieuwe toepassingen⁴ die een 400 V-voeding vereisen en die deel uitmaken van energietransitieoplossingen.

Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de impact van de meerkosten die de netgebruikers momenteel dragen door op hun kosten apparatuur te installeren om deze omschakeling mogelijk te maken (scheidingstransformator of 230 /400 V-autotransformator).

In dat verband is BRUGEL van mening dat SIBELGA zijn technisch-economische analyses met betrekking tot de totale kosten voor de omschakeling van het net (geschat op 179 tot 456 miljoen euro, afhankelijk van de scenario's die zijn bestudeerd in een studie die in 2014 is uitgevoerd) moet bijstellen.

4.5 Slimme meters

Rekening houdend met de resultaten van de evaluaties die intern door SIBELGA werden uitgevoerd of door BRUGEL werden gepubliceerd in zijn studie over de economische, sociale en ecologische opportuniteiten van de invoering van slimme meters, besluit SIBELGA in zijn OIP dat alle elektromagnetische meters vóór eind 2030 door slimme meters moeten worden vervangen. SIBELGA wil deze algemene uitrol in twee fasen uitvoeren aan twee verschillende tempo's:

1. Fase I (2021-2022): een reactieve uitrol op vraag van klanten:

In deze eerste fase wil SIBELGA de invoering van elektronische meters (slimme, niet-communicerende meters met de markt) voortzetten om te voldoen aan de wettelijke verplichtingen met betrekking tot bepaalde gebruikersniches (nieuwe aansluitingen, grote renovaties, prosumenten ...): het gaat om een reactieve uitrol, omdat het tempo ervan van de vraag van de klant afhangt. SIBELGA schat dat het jaarlijkse volume vanaf 2021 ca. 8.600 meters zal bedragen. Van deze meters voorziet SIBELGA in de plaatsing van 2.300 slimme meters per jaar voor de prosumenten.

SIBELGA is van plan om deze periode te gebruiken om de tweede fase voor te bereiden, waarin alle meters door slimme meters zullen worden vervangen. Deze voorbereiding richt zich vooral op de volgende activiteiten:

- Het verfijnen van de oplossingen voor alle technische situaties die zich op het terrein voordoen op het vlak van de types van meetinstallaties (meterkasten, meters op plank, ...) en het bepalen van de werkmethodes;
- De bepaling van de installatieprocessen en het samenwerkingsmodel met de onderaannemers van SIBELGA;

⁴ SIBELGA heeft aan BRUGEL meegedeeld dat de aanvragen voor 400 V-aansluitingen van netgebruikers betrekking hebben op de oplaadstations, warmtepompen, enz.

- De uitvoering van de opdrachten voor de onderaannemers en de aankoop van materieel (meters, installatiematerieel ...);
- De nodige aanpassingen van de IT-platformen (meter to cash, works ...).

COVID-impact: door de huidige gezondheids crisis kampt SIBELGA sinds februari 2020 met problemen op het vlak van de bevoorrading van de slimme meters. SIBELGA heeft onmiddellijk maatregelen genomen om een voldoende voorraad aan te leggen om te voldoen aan de behoeften van nieuwe prosumenten (een elektronische meter is essentieel voor het verkrijgen van groenestroomcertificaten).

Om niet snel zonder voorraad te zitten, is SIBELGA begonnen met het installeren van klassieke Ferraris-meters in plaats van slimme meters bij 'DEE'-klanten (die onder de richtlijn van de energie-efficiëntie vallen). SIBELGA verwacht de installatie van slimme meters bij 'DEE'-klanten tegen eind 2020 te kunnen hervatten.

Wat de risico's op voorraadtekorten betreft, is SIBELGA van mening dat dit weinig waarschijnlijk is, omdat SIBELGA vanaf februari 2021 via het contract dat Fluvius in 2018 heeft gesloten, met slimme meters zal worden bevoorrad. Gezien het grote volume aan meters in dit contract, zullen deze bestellingen volgens SIBELGA met een hogere prioriteit worden behandeld.

2. **Fase 2 (2023-2030): een proactieve uitrol door de vervanging van het elektromechanische meterpark:**

Vanaf 2023 wil SIBELGA proactief slimme meters installeren voor de rest van de toegangspunten (d.w.z. het grootste deel van het meterpark).

De tweede fase staat gepland voor begin 2023. Gedurende een periode van ongeveer 6 maanden zal SIBELGA 10.000 meters vervangen om de oplossingen, de methodes, de processen en de tools te valideren en waar nodig te verfijnen. Vanaf midden 2023 is SIBELGA van plan om over te gaan naar een versnellingsfase, die min of meer 12 maanden zal duren en die een vervangingscapaciteit van 100.000 meters per jaar zou moeten bereiken. Deze kruissnelheid zal medio 2024 worden bereikt en zal tot begin 2030 worden gehandhaafd. In 2030 wordt in een geleidelijke afname van de installatiecapaciteit voorzien.

Voor deze uitrol stelt SIBELGA een strategie voor die is gebaseerd op de 4 onderstaande punten:

1. **Een geografisch criterium:** de uitrol zal wijk per wijk gebeuren, waarbij altijd een naburige wijk aan de beurt komt als de meters van de vorige wijk zijn vervangen. SIBELGA stelt de talrijke voordelen van deze uitrol voor, waaronder minder tijdverlies voor verplaatsingen, een optimalere bevoorrading van de teams (één vrachtwagen om alle technici die actief zijn in de wijk te bevoorraden), flexibiliteit in de planning (een geannuleerde afspraak kan makkelijker worden vervangen door een ad-hocinstallatie, een technicus die zijn werk niet kan afronden als het tijd is voor een volgende afspraak, kan makkelijk door een andere technicus worden vervangen).
2. **Een alles-of-niets logica:** SIBELGA stelt voor om alle meters van hetzelfde gebouw in één keer te vervangen. Voor SIBELGA vermijdt deze keuze zowel 'rework' en anderzijds ook dat de klant meermaals wordt gehinderd.

3. **Uniforme uitrolprocedure:** SIBELGA is van plan om een uniek uitrolprogramma goed te keuren dat op een uniek vervangingsproces van bestaande meters door slimme meters is gebaseerd. Voor SIBELGA zou het opstarten van verschillende programma's, aangepast aan de niches van de klanten, de efficiëntie van het uitrolprogramma niet ten goede komen.
4. **Identieke meters in heel België:** SIBELGA wil dezelfde slimme meters installeren als de andere Belgische distributienetbeheerders. Daarnaast zal de communicatie met deze meters plaatsvinden via een met de andere distributienetbeheerders gedeeld verwervingssysteem. Deze samenwerking tussen distributienetbeheerders zal helpen om de kosten van de uitrol en het gebruik van slimme meters te beperken.

Bovendien geeft SIBELGA 6 bakens waarmee rekening moet worden gehouden bij de omkadering van dit uitrolproject:

1. de invoering van technische, administratieve en organisatorische maatregelen om aan de privacyvereisten te voldoen;
2. het zoeken naar specifieke oplossingen voor mensen die lijden aan elektrogevoeligheid;
3. geen automatische uitschakeling op afstand;
4. de noodzakelijke uitvoering van passende (maatschappelijke) steunmaatregelen voor klanten, in het bijzonder kwetsbare klanten;
5. het maximaliseren van de winst voor de Brusselse klant en het minimaliseren van de programmakosten, onder meer door te zoeken naar samenwerkingsverbanden met andere distributienetbeheerders om zo een reële nettowinst op de factuur van de netgebruiker te garanderen;
6. de bescherming van de netgebruikers, onder meer de leesbaarheid van de tariefformules en -aanbiedingen, waarop de aandacht van de leveranciers en de federale overheid moet worden gevestigd.

SIBELGA verduidelijkt niet hoe deze bakens in aanmerking zullen worden genomen bij de uitrol, noch of ze een voorwaarde zijn voor de start van de tweede fase van de uitrol die door de DNB wordt voorgesteld.

Het onderzoek door BRUGEL van de door SIBELGA voorgestelde projecten werd uitgevoerd met inachtneming van de volgende overwegingen:

1. De visie van BRUGEL die in het ontwerpadvies dat voor openbare raadpleging wordt voorgelegd, wordt uitgedrukt:

Over het algemeen beantwoordt het door SIBELGA voorgestelde programma voor de slimme meters op het vlak van een aantal punten aan de visie van BRUGEL, met name:

- I. Een uitrol in twee fasen: alvorens over te gaan tot een gestage uitrol heeft BRUGEL, net als SIBELGA, een voorbereidingsfase aanbevolen. BRUGEL beveelt echter aan om tijdens de voorbereidingsperiode wettelijke, reglementaire en tarifaire hervormingen en proefprojecten uit te voeren om een gestage, gepaste en beheerste uitrol te garanderen.

Het programma van SIBELGA moet dus worden herbekeken, rekening houdend met de planning van de voorafgaande en noodzakelijke hervormingen die door BRUGEL zijn aangegeven.

2. De invoering van het geografische criterium voor de uitrol: om de uitrol van slimme meters te optimaliseren en de 'smartgrid'-functionaliteiten te activeren, heeft BRUGEL gepleit voor een hervorming van de elektriciteitsordonnantie om het geografische criterium erin op te nemen. Het programma van SIBELGA lijkt zich enkel te richten op de organisatorische en operationele aspecten van een wijkgebonden uitrol en legt geen verband met het activeringspotentieel van de functionaliteiten van de slimme netten. Bovendien verduidelijkt SIBELGA niet hoe ze het 'alles-of-niets'-principe (de vervanging van alle meters in hetzelfde gebouw in één keer) in de praktijk wil toepassen in geval van weigering van klanten die niet tot de door de elektriciteitsordonnantie aangegeven niches behoren of in geval van technische moeilijkheden in verband met meterkasten of andere.

BRUGEL vraagt SIBELGA om meer precieze details te geven over de uitrolmodaliteiten op basis van geografische criteria, evenals over de activeringsmogelijkheden van de functionaliteiten van de slimme netten.

2. De overeenstemming van de projecten voor de installatie van slimme meters met de nieuwe bepalingen van de elektriciteitsordonnantie en de gasordonnantie:

Zoals al in verschillende andere adviezen werd aangehaald, denkt BRUGEL dat de nieuwe artikelen 24ter en 18ter, respectievelijk de elektriciteitsordonnantie en de gasordonnantie verwijzen naar een reeks beschermingsmaatregelen (respect voor de keuze, privacy en gezondheid) voor de klanten, de verplichtingen van de DNB en de uitvoering van verschillende reglementaire handelingen en evaluaties voorafgaand aan de invoering van de slimme meters. Met uitzondering van de in opdracht van BRUGEL uitgevoerde studie, bedoeld in artikel 24ter, § 2, vijfde lid, stelt BRUGEL vast dat de meeste andere maatregelen nog niet zijn uitgevoerd.

Bovendien beoogt de tweede fase van het project van SIBELGA een algemene uitrol op basis van één enkele niche uit de twee in artikel 24ter, § 1, eerste lid vermelde verplichte niches (1e niche: wanneer een meter wordt vervangen). In tegenstelling tot de bepalingen die in dit artikel worden vermeld, stelt SIBELGA een uitrol op basis van een geografisch criterium voor, wijk per wijk, evenals de vervanging van alle meters in hetzelfde gebouw in één keer. Het gaat dus om een vroegtijdige vervanging die niet van de situatie van de klant afhangt ('wanneer een meter wordt vervangen', zoals vermeld in bovengenoemd artikel). Tenzij de ordonnantie wordt aangepast, moet het in het bovenstaande artikel vermelde invoeringstempo dus overeenstemmen met een progressieve en niet-versnelde uitrol, zoals voorgesteld door SIBELGA.

Daarnaast voorziet SIBELGA in drie types van communicatie met de slimme meters:

- dagelijkse communicatietest (lezen van niet-persoonlijke gegevens);
- dagelijkse aflezing van een index per register;
- maandelijkse aflezing van de waarden op kwartuurbasis van de geïnjecteerde en/of afgenomen energie.

Deze keuze lijkt noodzakelijk om het goede beheer van de meters en de kwaliteit van de aan de markt te communiceren metingen te garanderen. Het detailniveau en de communicatiefrequentie die door SIBELGA worden voorgesteld, hebben echter nog geen wettelijke basis.

BRUGEL is van mening dat voor de tweede fase van het door SIBELGA voorgestelde ontwerp voor de uitrol van slimme meters het wettelijke kader moet worden aangepast om het geografische criterium en de vroegtijdige vervanging van de klassieke meters mogelijk te maken. Bovendien moet dit kader worden aangevuld met de in bovengenoemd artikel 24ter vermelde regelgevingsbesluiten en voorafgaande beoordelingen.

3. Rekening houden met de resultaten van de in de artikelen 24ter en 18ter bedoelde evaluaties:

In zijn vorige adviezen heeft BRUGEL aangegeven dat een invoering van intelligente meters, op basis van artikel 24ter, door een door SIBELGA uitgevoerde technisch-economische evaluatie moet worden voorafgegaan. Artikel 24ter, § 1, eerste lid 1 luidt immers als volgt: 'De distributienetbeheerder **installeert** geleidelijk slimme meters op het distributienet, overeenkomstig de volgende verplichte niches, **rekening houdend met het algemeen belang en voor zover dat technisch haalbaar, financieel redelijk en evenredig is, gelet op de potentiële energiebesparingen**. Wij benadrukken

Voor BRUGEL moeten deze evaluaties in elk geval zijn gebaseerd op realistische en actuele technische en financiële gegevens die gedeeltelijk afkomstig zijn van het proefproject.

BRUGEL heeft SIBELGA gevraagd om, per niche, de resultaten van deze evaluatie te verstrekken, die het voorgestelde programma voor de uitrol van slimme meters tegen 2030 ondersteunen. Voor SIBELGA zou enkel de algemene uitrol positief zijn (technisch mogelijk en rendabel gezien de geschatte potentiële besparingen op lange termijn), zoals bevestigd door de studie van BRUGEL.

BRUGEL kan geen genoegen nemen met dit algemene antwoord, aangezien de doelstellingen van de studie die ze heeft uitgevoerd en degene die wordt bedoeld in artikel 24ter, § 1, eerste lid elkaar aanvullen. De studie van BRUGEL was bedoeld om een algemene evaluatie te maken van de economische, sociale en ecologische opportuniteiten van elke niche die onder artikel 24ter valt, terwijl bij de evaluatie die van SIBELGA wordt verwacht, rekening moet worden gehouden met het voorgestelde uitvoeringstempo, de technische voorwaarden die concreet voor de installatie van de meters zijn vastgelegd en de meest recente financiële verkregen gegevens (volgens de verschillende onderaannemingsopdrachten).

BRUGEL herhaalt daarom zijn verzoek om bij elk voorstel van investeringsplan technische en financiële evaluaties over de plaatsingsprojecten van slimme meters of de bijwerkingen ervan te ontvangen.

4. Rekening houden met de reacties van de personen die aan de openbare raadpleging over de ontwerpen van investeringsplannen van SIBELGA hebben deelgenomen:

Meerdere actoren (InforGasElek, FdSS,...)⁵ hebben terecht gewezen op het ontbreken van financiële informatie over de projecten van SIBELGA voor de invoering van slimme meters.

⁵ Zie de opmerkingen van de deelnemers in bijlage I.

De deelnemers hebben ook gewezen op het gebrek aan uitleg, of zelfs motivatie van de DNB voor de veralgemening van deze meters ten aanzien van de verwachte voordelen (voor de eindklant en voor het elektriciteitssysteem) en de vereisten van de energietransitie.

Sommige actoren pleiten voor de uitvoering van proefprojecten voor kwetsbare huishoudens of voor mensen die in het bijzonder door energiearmoede worden getroffen. De opgedane gebruikservaringen in het kader van deze proefprojecten zouden aan alle Brusselaars kunnen worden meegedeeld, zodat zoveel mogelijk mensen van de goede praktijken kunnen profiteren.

In dat verband zal SIBELGA, in het kader van de aanbevelingen van de studie die BRUGEL heeft laten uitvoeren om de begeleidingsmaatregelen voor kwetsbare klanten te bepalen, in samenwerking met het OCMW van Brussel, binnenkort een studie uitvoeren bij een representatieve steekproef. Dit proefproject zal zich richten op het gebruik/de toe-eigening van de slimme meter door de distributienetgebruiker die in een sociale woning woont, evenals op de beheersing van de energiekosten van huishoudens. BRUGEL zal uiteraard deel uitmaken van het opvolgingscomité voor dit initiatief.

Daarnaast heeft SIBELGA in het kader van zijn eigen proefproject 6.000 slimme meters geïnstalleerd (verdeeld over 19.000 adressen in 6 zones in verschillende Brusselse gemeenten en twee zones voor collectief zelfverbruik). In zijn vorige adviezen en tijdens de uitwisselingen met SIBELGA heeft BRUGEL opmerkingen gemaakt over de doelstellingen van dit proefproject. BRUGEL heeft, op zijn verzoek, de resultaten van dit proefproject ontvangen. Deze laatste hebben vooral betrekking op de organisatorische aspecten (technische oplossingen per type van installatie, opleiding van de teams, enz.), de financiële aspecten (uitvoeringstermijn, productiviteit), de operationele aspecten (kwaliteit van de communicatie met de meter) en de klanttevredenheid met betrekking tot de plaatsing van meters (communicatie, het maken van afspraken, de uitvoering van werken, ...).

SIBELGA concludeert dat de geteste processen matuur zijn en geeft aan goed voorbereid te zijn, ook al moet er nog aan sommige aspecten worden gewerkt. Op basis van deze resultaten schat SIBELGA dat een periode van 2 jaar nodig zal zijn om over voldoende middelen te beschikken om de tweede fase van zijn project te kunnen aanvangen. BRUGEL is blij met deze vorderingen, maar vindt de overgemaakte resultaten onvoldoende gedetailleerd, vooral wat betreft de financiële aspecten en de klanttevredenheidsonderzoeken (niet volledig genoeg). Deze onderzoeken moeten ook betrekking hebben op aspecten die verband houden met de functionaliteiten van de meters en de verschillende gebruiksmogelijkheden.

BRUGEL herhaalt dus zijn verzoek om gedetailleerde gegevens te ontvangen over dit proefproject (onder meer de parameters die een impact hebben op het budget) en dit proefproject te behouden voor andere doeleinden (uitvoering van de opt-in/opt-outmodaliteiten, bescherming tegen elektrogevoeligheid, tevredenheidsenquête ...).

Gezien de omvang van het door SIBELGA voorgestelde programma voor de uitrol van slimme meters tegen 2030, heeft BRUGEL zich bovendien vragen gesteld bij de volgende elementen:

- De details van de opdracht betreffende de aankoop van meters met de andere Belgische distributienetbeheerders. Het gaat meer bepaald om de regels met betrekking tot het beheer van de opdracht (tussen de Belgische DNB enerzijds en met de onderaannemer anderzijds), de operationele regels voor databeheer (relaties tussen de DNB en de onderaannemer voor acties op afstand op de meter), de prestatie-indicatoren van de onderaannemer en zijn verbintenissen. De antwoorden van SIBELGA, die mondeling werden ontvangen, lijken geruststellend, ook al vraagt BRUGEL details over deze opdracht om een preciezer beeld te krijgen.

- De details van het plan van SIBELGA om de uitwisselingen met de markt te beheren (gegevens en processen met betrekking tot de slimme meters, zoals de verhuizing, frequente en snelle switches, ...) in het kader van MIG6 (afhankelijk van de capaciteit van het CMS) en buiten MIG6 indien het CMS niet kan worden geüpgraded om rekening te houden met nieuwe marktvereisten. Het antwoord van SIBELGA is beperkt gebleven tot het herinneren aan zijn vermogen om alle "Smart Meters" marktprocessen in MIG6 in 2023 en kleine initiatieven, zoals proefprojecten van energiegemeenschappen, te ondersteunen. BRUGEL kan geen genoegen nemen met dit antwoord, gezien de wettelijke verplichtingen die de nieuwe Europese richtlijn met zich meebrengt (dynamisch tarief, snellere verandering van leverancier, enz.).

BRUGEL nodigt SIBELGA dan ook uit om een geïntegreerde visie voor te stellen alvorens deze om te zetten in een programma voor de uitrol van slimme meters. De functionaliteiten van deze laatste moeten in overeenstemming zijn met de behoeften van de markt en de nieuwe vereisten van het Europese kader dat momenteel in lokaal recht wordt omgezet.

4.6 De projecten voor de installatie van een productie-eenheid van SIBELGA

In zijn OIP voorziet SIBELGA in verschillende investeringen voor de installatie van productie-eenheden (voornamelijk warmtekrachtkoppeling en, in veel mindere mate, de installatie van fotovoltaïsche panelen) om zijn elektrische verliezen te dekken.

BRUGEL heeft de autoriteiten meermaals⁶ om inlichtingen en opheldering gevraagd over de verenigbaarheid van de rol van de DNB en die van de energieproducent (voor het dekken van de verliezen) met het Europese wettelijke kader. Bovendien is BRUGEL van mening dat deze door SIBELGA uitgevoerde activiteit de concurrentie met de spelers die in dit segment actief zijn, kan verstoren.

Deze argumenten worden ook gedeeld door verschillende spelers uit de sector. De FEBEG heeft op de openbare raadpleging over het OIP van SIBELGA (zie bijlage I van dit advies) trouwens gereageerd met een bevestiging van het door BRUGEL verdedigde argument.

Zoals aangekondigd in [advies nr. 287](#) over het OIP voor de periode 2020-2024, heeft **BRUGEL het advocatenkantoor Janson de opdracht gegeven om een juridische analyse uit te voeren** over de activiteiten van de DNB en de bevoegdheden van de regulator om deze te controleren.

De resultaten van deze juridische analyse⁷ bevestigen het standpunt van BRUGEL. Uit deze analyse blijkt immers dat het Europese wettelijke kader de distributienetbeheerder verplicht om de nodige energie te verwerven om de verliezen te dekken en daarbij transparante, niet-discriminerende en op de markt gebaseerde procedures te volgen. **De distributienetbeheerder mag niet zelf elektriciteit opwekken om zijn verliezen te dekken.**

⁶ Op de website van BRUGEL gepubliceerd advies nr. 287: <https://www.brugel.brussels/publication/document/adviezen/2019/nl/Advies-287-investeringsplan-elektriciteit-SIBELGA-2020-2024.pdf>

⁷ Deze juridische analyse is beschikbaar op de website van BRUGEL.

De richtlijnen lijken geen enkele afwijking toe te staan. Dit is echter een toepassing van een meer algemene Europese regel, namelijk die van de **ontkoppeling van de activiteiten van de distributienetbeheerders of unbundling**, wat inhoudt dat deze laatste niet tegelijk elektriciteitsproductie- en distributieactiviteiten mogen uitvoeren.

Gezien de resultaten van deze juridische analyse **vraagt BRUGEL aan de Regering om geen investeringen goed te keuren die betrekking hebben op de installatie van warmtekrachtkoppelingseenheden die nog niet zouden zijn geconcretiseerd door het sluiten van contracten op de dag van de publicatie van de beslissing van de Regering over het investeringsplan 2021-2025.**

Wat betreft **de geplande investeringen in fotovoltaïsche installaties** in het OIP heeft SIBELGA op de vraag van BRUGEL om te weten of de productie zelf zal worden verbruikt of opnieuw zal worden geïnjecteerd, het volgende geantwoord: "*Het is niet mogelijk dit te specificeren, aangezien het eigen verbruik van de bevoorradingspunten (distributiepunten en cabines) in de netverliezen wordt verrekend, zonder specifieke meting, waardoor het dus onmogelijk zal zijn om na te gaan of de geplande productie het eigen verbruik van de posten zal overschrijden.*"

Daarom is BRUGEL, **net als bij de warmtekrachtkoppelingseenheden**, van mening dat **SIBELGA**, in zijn OIP, **niet kan voorzien in investeringen in fotovoltaïsche productie-eenheden om zijn netverliezen te compenseren.**

Tot slot wil BRUGEL eraan herinneren dat de distributienetbeheerder eventueel over productie-eenheden zou kunnen beschikken, op voorwaarde dat deze:

- volledig geïntegreerde netwerkcomponenten zijn voor ondersteunende diensten die geen verband houden met frequentieregeling, of
- als het niet om volledig geïntegreerde netwerkcomponenten gaat, zou BRUGEL een vrijstelling moeten verlenen.

Aangezien de informatie in het OIP het niet mogelijk maakt om de toepassing van deze voorwaarden te controleren, is BRUGEL van mening dat deze investeringen moeten worden vermeden.

4.7 De verwachte evolutie van het investeringsplan

BRUGEL acht het noodzakelijk dat het OIP, zowel inhoudelijk als wat betreft de manier waarop bepaalde analyses worden uitgevoerd, aan de evolutie van het wettelijke (Belgische en Europese) kader wordt aangepast, maar ook om de door de overheid vastgelegde doelstellingen inzake energietransitie te ondersteunen.

4.7.1 Naar een ontwikkelingsplan

Door de ontwikkeling van nieuwe technologieën, flexibiliteitsdiensten en een geavanceerd systeem voor gegevensuitwisseling (MIG6) met de commerciële actoren zullen de netwerkbeheerders steeds meer investeren in IT-systemen.

In deze context evolueert de traditionele rol van de distributienetbeheerder naar die van een distributiesysteemoperator die de capaciteit van zijn net en zijn uitwisselingen met de commerciële spelers actief zal beheren. De investeringen zullen dus niet langer louter van materiële en fysieke aard zijn, maar zouden ook IT-projecten kunnen omvatten.

Deze evolutie vereist een herziening van de term '*investeringsplan*'. In het licht van het Europese wettelijke kader zou het immers beter zijn om de term '*ontwikkelingsplan*' te gebruiken⁸. In dat opzicht zouden de IT-investeringen ook in dit '*ontwikkelingsplan*' worden opgenomen.

Tijdens de openbare raadpleging heeft BRUGEL bovendien een opmerking ontvangen die bij dit standpunt aansluit (zie de opmerking van InforGasElek in bijlage I bij dit advies).

4.7.2 Naar een optimalisering van de beoordeling van de verbruiksbehoeften

Momenteel is de beoordeling van de capaciteit van het net om het hoofd te bieden aan de veranderende verbruiksbehoeften, vooral gebaseerd op de verzoeken van de netgebruikers en de resultaten van de belastingsmetingen. BRUGEL acht het noodzakelijk dat de DNB instrumenten invoert die hem in staat stellen om de verwachte evolutie van de verbruiksbehoeften, die voortvloeit uit de ontwikkeling van de toepassingen die nodig zijn om de energietransitie te realiseren, zo goed mogelijk in te schatten. Verschillende reacties die in het kader van de openbare raadpleging van het OIP werden ontvangen (zie de opmerkingen van FEBIAC in bijlage I van het advies), roepen trouwens vragen op over de manier waarop de DNB momenteel de verbruiksevolutiescenario's uitvoert.

In het kader van de antwoorden op de vragen van BRUGEL heeft SIBELGA bovendien bevestigd dat ze momenteel werktuigen bouwt om de evolutie van de belasting te simuleren, rekening houdend met verschillende hypothesen en met de verschillende soorten van belastingen (elektrische voertuigen, warmtepompen, elektrische fornuizen, ...). Bovendien blijkt uit de door SIBELGA verstrekte informatie dat het proces en de huidige methodologie voor de raming van de evolutie van de belastingen in de koppelpunten momenteel worden herzien binnen SYNERGRID tussen ELIA en de distributienetbeheerders (in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen de transmissienetbeheerder en de distributienetbeheerder).

4.7.3 Naar een paradigmaverandering van de netdimensionering

BRUGEL vestigt de aandacht op het feit dat in artikel 7, §1 van de elektriciteitsordonnantie (zie afdeling I) is vastgelegd dat SIBELGA bij de planning van de ontwikkeling van het distributienet **maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie, vraagzijdebeheer of re-injectie van de gedecentraliseerde productie moet voorzien die de noodzaak van een vergroting of vervanging van elektriciteitscapaciteit kunnen ondervangen.**

Ook al zijn de investeringen om redenen van overbelasting momenteel relatief beperkt (omdat het net momenteel te groot is), toch **zal de komst van nieuwe toepassingen** (elektrische voertuigen, warmtepompen, ...) **onvermijdelijk tot een toename van de belasting leiden.** Deze laatste vereist in de toekomst en **bij een onveranderd investeringsbeleid de vervanging van de assets van het net** om capaciteitsredenen. BRUGEL acht het daarom noodzakelijk dat **SIBELGA een visie ontwikkelt zodat het net zich, in overeenstemming met het wettelijke kader, kan voorbereiden op deze ontwikkeling.**

Net als de FEBEG is BRUGEL van mening dat SIBELGA in de toekomst een permanente afweging zal moeten maken tussen de investeringen die in het net moeten worden gedaan en de eventuele

⁸ Zie artikel 32.2. van de richtlijn van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit in de versie van 20 april 2017.

netdiensten die de markt kan leveren (flexibiliteit, vraagbeheer, opslag, enz.) om **de optie met de laagste maatschappelijke kosten** te bepalen.

4.8 Budgetanalyse

Alle kosten (investeringen en uitbating) van de distributienetbeheerder zijn onderworpen aan de controle van BRUGEL. Bij de goedkeuring van het tariefvoorstel keurt BRUGEL een globale budgettaire enveloppe goed die door de tarieven moet worden gedekt. De controle van de goede kostenbeheersing en de analyse van de verschillen gebeuren *ex post* door BRUGEL.

Dit OIP bestrijkt de reguleringsperiode 2021-2025. De analyse van de coherentie van de bedragen van het investeringsplan met betrekking tot de tariefvoorstellen 2020-2024 is overigens beschikbaar in de beslissingen over het tariefvoorstel⁹. De tariefmethodologie bepaalt dat de tariefvoorstellen worden vastgesteld op basis van het investeringsplan dat naar BRUGEL is verzonden.

Daarnaast wordt elk jaar van de tariefperiode een berekening gemaakt om de gerealiseerde investeringen te vergelijken met de begrote investeringen in het tariefvoorstel. Figuur 1 geeft de evolutie weer van de investeringsplannen voor de tariefperiodes 2015-2019 en 2020-2024. Zoals blijkt uit figuur 1 liggen de in 2019 gedane investeringen, in tegenstelling tot de voorgaande jaren, hoger dan de prognoses van het tariefvoorstel (55 miljoen euro tegenover 50 miljoen euro) voor elektriciteit. Deze ongewone situatie kan worden verklaard door het feit dat 2019 het laatste jaar van de tariefperiode 2015-2019 is. De prognoses zijn dus ouder en hebben een hogere mate van onzekerheid.

In het kader van de tariefmethodologieën die van toepassing waren/zijn voor de periodes 2015-2019 en 2020-2024, worden de afschrijvingen van de investeringen als 'niet-beheersbaar' beschouwd. Iedere afwijking (naar boven of naar beneden) ten opzichte van het tariefvoorstel is bijgevolg ten laste van de tarieven. De financiering van de investeringen wordt immers gedekt door de lasten van afschrijvingen die aan de gerealiseerde investeringen zijn verbonden, terwijl de financiële lasten (interessen, kosten die verband houden met de schuld, ...) als embedded costs worden gedekt. Bovendien wordt de normale vergoeding van de geïnvesteerde kapitalen in de aan de distributienetbeheerder toegekende gereguleerde activa volledig herverdeeld onder de aandeelhouders en in geen geval opnieuw in het net geïnvesteerd.

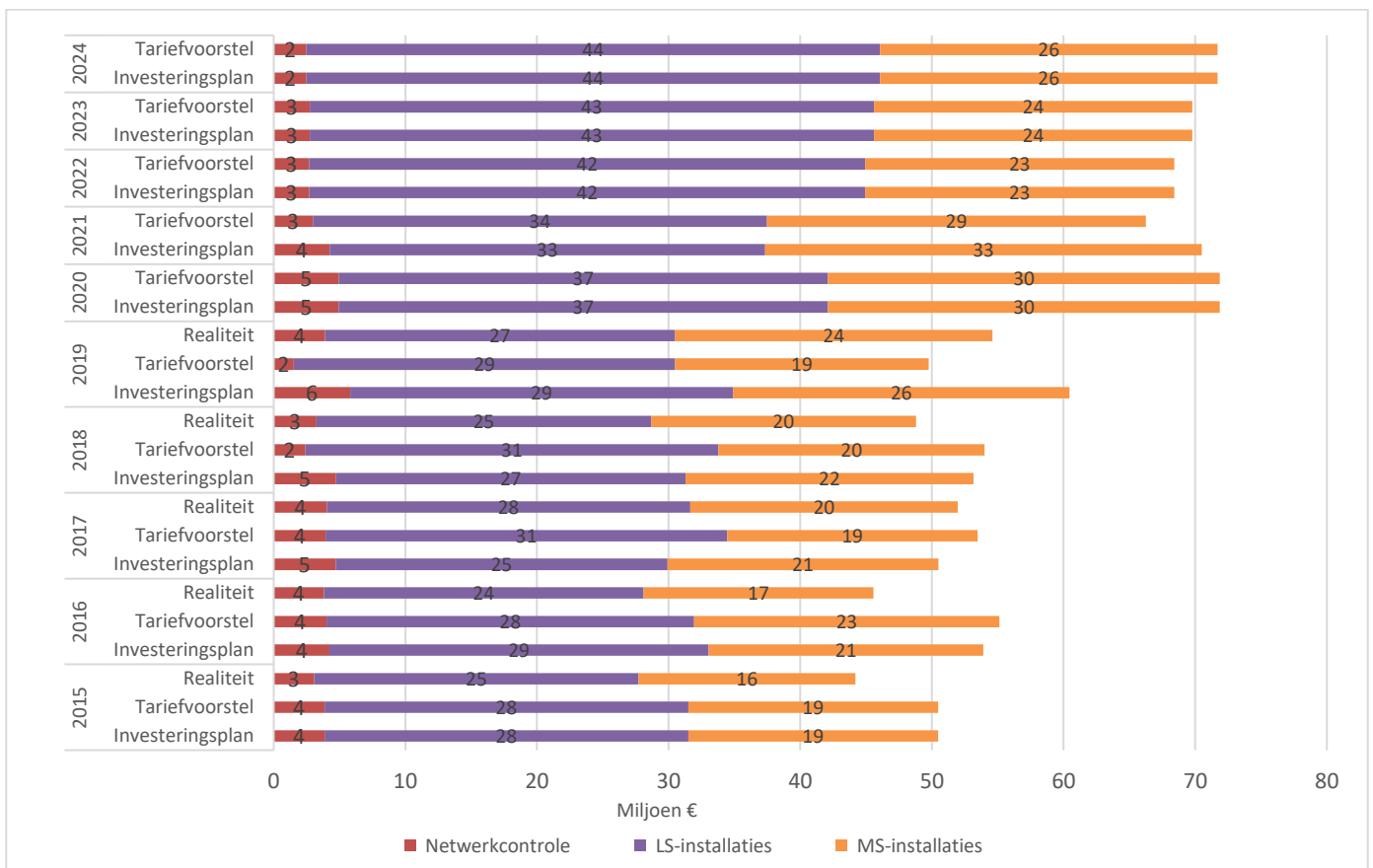
Globaal genomen bevat het OIP 2021-2025 **een budget 2021 voor elektriciteit van 70,5 miljoen euro**.

Met betrekking tot de historische investeringsplannen en de gerealiseerde bedragen (zie figuur 1) merkt BRUGEL op dat:

- de werkelijk geïnvesteerde bedragen regelmatig lager liggen dan de prognoses;
- de in de investeringsplannen betreffende de jaren vanaf 2020¹⁰ voorgestelde bedragen aanzienlijk hoger liggen dan voorheen (de verklaring voor deze verhoging werd onder meer al gegeven in het advies over het OIP 2020-2024);
- het OIP 2021-2025 voorspelt een stijging van de investeringskosten voor het jaar 2021 ten opzichte van het OIP 2020-2024. De stijging van de kosten heeft vooral betrekking op de geplande werkzaamheden voor de gebouwen waar de leveringspunten zijn ondergebracht.

⁹ https://www.brugel.brussels/nl_BE/acces_rapide/distributietarieven-12/procedure-betreffende-de-goedkeuring-van-tarieven-363

¹⁰ Het investeringsplan 2020-2024 en het huidige investeringsplan 2021-2025

Figuur 1: Financiële opvolging van de uitgevoerde en geplande investeringen

In het kader van de analyse van het tariefvoorstel heeft BRUGEL aan SIBELGA gevraagd om de prognose (in hoeveelheid en/of qua financiële omvang) van bepaalde posten van dit OIP te onderbouwen. Uit de antwoorden van SIBELGA blijkt dat het hoge niveau van deze prognoses op een zekere ambitie wijst op het vlak van de investeringen van de distributienetbeheerder in het elektriciteitsdistributienet. Op het niveau van de tarieven is een hoog investeringsniveau geen bron van ongemak (creatie van saldi, tariefimpact, inefficiëntie, enz.), zolang de kloof tussen de werkelijkheid en de vooruitzichten maar redelijk is. De creatie van saldi op de post 'afschrijvingen' in 2019 is laag en de verschillen tussen de werkelijkheid en de vooruitzichten lijken geen nadelige gevolgen te hebben. Ook al kunnen de verschillen tussen de realisaties en de vooruitzichten voor 2020 en 2021 groot lijken, toch blijft de tariefimpact op korte termijn beperkt. BRUGEL zal echter bijzondere aandacht besteden aan de realisaties 2020, die een impact van de gezondheids crisis in verband met Covid-19 zouden kunnen ondervinden.

In principe stemmen de bedragen die vanuit een tariefstandpunt moeten worden overgenomen, overeen met de waardering van de hoeveelheden waarin het investeringsplan voorziet. De voorbije jaren heeft BRUGEL een algemene stijging van de eenheidskosten kunnen vaststellen.¹¹ Deze door SIBELGA bevestigde afname heeft BRUGEL ertoe aangezet om een samenwerkingsproces met de distributienetbeheerder op gang te brengen om de schema's voor de rapportering van de financiële gegevens met betrekking tot de investeringsplannen aan te passen en zo de meest relevante

¹¹ Verhoging die zal worden opgevolgd tijdens toekomstige ex post controles en zou kunnen worden verklaard door een substantiële stijging van de onderaannemingskosten.

eenheidskosten duidelijker aan te tonen. Momenteel is het de bedoeling dat de nieuwe schema's vanaf 2021 worden gebruikt voor het investeringsplan 2022-2026.

Bovendien herinnert BRUGEL eraan dat de Brusselse DNB over historische regelingssaldi beschikt die reeds voorbehouden zijn voor de realisatie van bepaalde projecten (versnelde afschrijving van de mechanische meters, reserve voor slimme meters, omzetting L/H ...).

Tot slot moet er hier aan worden herinnerd dat de tariefmethodologie 2020-2024¹² een onderscheid maakt tussen de projecten van SIBELGA¹³ en in de opstelling van een IT-roadmap voor IT-projecten voorziet. BRUGEL is er zich inderdaad van bewust dat de IT-kosten en -projecten ook moeten worden opgevolgd, gezien het groeiende belang ervan. Zoals BRUGEL al meerdere malen heeft benadrukt, omvatten de OIP in het huidige regelgevingskader echter geen IT-gerelateerde kosten.

5 Conclusies

In overeenstemming met artikel 12 van de elektriciteitsordonnantie heeft SIBELGA op 5 juni 2020 aan BRUGEL een voorlopig ontwerp van investeringsplan (OIP) voor de periode 2021-2025 bezorgd.

In overeenstemming met de bepalingen van artikel 12 van de elektriciteitsordonnantie heeft BRUGEL van 24 juni tot en met 24 juli 2020 een openbare raadpleging georganiseerd over de voorlopige versie van het OIP van SIBELGA. Om de deelname aan dit overleg te vergemakkelijken, heeft SIBELGA speciaal voor dit doel een begeleidend verslag opgesteld en heeft BRUGEL een presentatiesessie in de vorm van een webinar georganiseerd. Alle opmerkingen en vragen die tijdens deze raadpleging werden geformuleerd, zijn opgenomen in de bij dit advies gevoegde bijlage I. Op basis van de opmerkingen die BRUGEL heeft geformuleerd en degene die voortvloeien uit de openbare raadpleging, heeft SIBELGA op 15 september 2020 een nieuwe versie van zijn definitieve ontwerp van investeringsplan ingediend.

Na de analyse van de definitieve OIP van SIBELGA voor de periode 2021-2025 hebben de voornaamste opmerkingen van BRUGEL betrekking op de volgende punten:

1. **Wat betreft de algemene planning** verduidelijkt SIBELGA dat in het OIP geen rekening wordt gehouden met de impact van de covid-19-crisis. SIBELGA wijst erop dat de impact op een later tijdstip zal worden beoordeeld en dat de geplande investeringen in dit verband zouden kunnen worden aangepast. Het door SIBELGA voorgestelde OIP volgt dus in grote lijnen de planning van het OIP voor de periode 2020-2024. Een van de belangrijkste vastgestelde veranderingen betreft de aanpassing van het project voor de uitrol van slimme meters.
2. **Wat de bevoorradingszekerheid betreft**, blijkt uit de analyse van de door SIBELGA overgemaakte metingen van de belasting van de HS-en de LS-netten dat, afgezien van enkele op zichzelf staande situaties, het Brusselse elektriciteitsdistributienet over een aanzienlijke reservecapaciteit beschikt. Globaal genomen wordt dan ook niet verwacht dat het elektriciteitsnet op korte en middellange termijn met grote verzadigingsproblemen zal worden geconfronteerd. Zoals aangehaald in het advies, is BRUGEL echter van mening dat het noodzakelijk is om vanaf nu te voorzien in de invoering van maatregelen om zoveel mogelijk te anticiperen op de toenemende elektrificatie van de samenleving.

¹² <https://www.brugel.brussels/publication/document/notype/2019/nl/Methodologie-Tariefmethodologie-Elek.pdf> 1.1.4

¹³ Projecten rond netinvesteringen, projecten in verband met de openbare dienstverplichtingen, innovatieve projecten en andere projecten (voornamelijk IT-projecten).

3. **Wat de bevoorradingskwaliteit van de netgebruikers betreft**, tonen de door BRUGEL opgevolgde indicatoren aan dat de bevoorradingskwaliteit van de Brusselse netgebruikers de voorbij 10 jaar lichtjes is verbeterd. Uit de analyse van bepaalde indicatoren die inherent zijn aan de betrouwbaarheid van het net, blijkt dat het investeringsbeleid van SIBELGA bijdraagt tot deze verbetering.
4. **Wat betreft het vermogen van het elektriciteitsdistributienet om de energietransitie van het Gewest in goede banen te leiden**, vormt de huidige overdimensionering van het distributienet zeker een voordeel. Nochtans zijn de klimaatdoelstellingen van het Brusselse Gewest van dien aard dat het net vanaf nu moet worden voorbereid om deze transitie uit te voeren. Deze voorbereiding is onder meer mogelijk door de implementatie van instrumenten die SIBELGA in staat stellen om een betere evaluatie van de verbruiksbehoeften te bekomen (vooral met betrekking tot nieuwe toepassingen) of door een progressieve 'smartisation' van het net.
5. **Aangaande de projecten betreffende de verbonden meters (gewoonlijk "slimme meters" genoemd)**

De projecten voor de uitrol van de door SIBELGA voorgestelde verbonden meters werden onderzocht op de volgende twee niveaus:

1. Op boekhoudkundig vlak met het toepasselijk wettelijk kader:

BRUGEL stelt vast dat het door SIBELGA voorgestelde plan afwijkt van het huidig wettelijk kader. Om deze reden kan het plan niet worden goedgekeurd. BRUGEL stelt aan de overheid voor om dit kader te wijzigen om de uitrol van de verbonden meters mogelijk te maken. Het gaat inzonderheid om:

- Aanpassing van voornoemde artikelen 24ter en 18ter om:
 - Het geografisch criterium integreren in de strategie van uitrol van de verbonden meters om tegemoet te komen aan de noden van implementatie van de functionaliteiten van de intelligente netten en van de eisen van technisch-economische optimalisatie van de installatie van deze meters;
 - Het toestemmingssysteem optin/optout verlichten door meer bepaald te steunen op de goede praktijken en op de Europese wetgeving betreffende de bescherming van persoonsgegevens en de eerbied voor de persoonlijke levenssfeer;
 - De verplichting schrappen wat betreft de installatie van de verbonden meters voor het gasnet;
 - Aan de DNB een nauwkeurige periodieke rapportering over de opvolging van de uitrol volgens een door BRUGEL vastgesteld stramien opleggen.
- Het wettelijk kader aanvullen met besluiten zoals vermeld in artikel 24ter van de elektriciteitsordonnantie en voorzien in een besluit voor de minimale functionaliteiten en de standaardregelingen voor de verbonden meters;

2. Wat betreft de opportuniteit, rekening gehouden met de Brusselse context en de eisen van de energietransitie:

BRUGEL stelt vast dat het door SIBELGA voorgestelde programma in verschillende opzichten beantwoordt aan de visie die BRUGEL heeft uiteengezet in zijn ontwerpadvies over de verbonden meters dat ter openbare raadpleging werd voorgelegd, onder meer wat betreft de noodzaak om

te voorzien in een voorbereidingsperiode voorafgaand aan de gestage uitrol en de integratie van het geografische criterium in de uitrolstrategie.

Bovendien ondersteunt BRUGEL de 6 richtsnoeren die SIBELGA voorstelt voor de omkadering van de uitrolprojecten; het gaat om:

1. de invoering van technische, administratieve en organisatorische maatregelen om aan de privacyvereisten te voldoen;
2. het zoeken naar specifieke oplossingen voor mensen die lijden aan elektrogevoeligheid;
3. geen automatische uitschakeling op afstand;
4. de noodzakelijke uitvoering van passende (maatschappelijke) steunmaatregelen voor klanten, in het bijzonder kwetsbare klanten;
5. het maximaliseren van de winst voor de Brusselse klant en het minimaliseren van de programmakosten, onder meer door te zoeken naar samenwerkingsverbanden met andere distributienetbeheerders om zo een reële nettowinst op de factuur van de netgebruiker te garanderen;
6. de bescherming van de netgebruikers, onder meer de leesbaarheid van de tariefformules en -aanbiedingen, waarop de aandacht van de leveranciers en de federale overheid moet worden gevestigd.

Om garanties te bieden voor de inachtneming van deze richtsnoeren moet SIBELGA aan BRUGEL de informatie verstrekken waarmee het de uitrol van deze meters kan monitoren, inzonderheid wat betreft de veroorzaakte kosten, de verkregen winst, de activering van de voor de markt essentiële functionaliteiten en de toepassing van de maatregelen ter begeleiding van de klanten en dan vooral de meest kwetsbare klanten (o.a. wat betreft de communicatie).

- 6. Wat betreft de investeringen die SIBELGA voorstelt voor warmtekrachtkoppelininstallaties** bevestigt de door BRUGEL in 2020 uitgevoerde juridische analyse dat de uitoefening van deze activiteit niet verenigbaar is met de rol van distributienetbeheerder. BRUGEL vraagt dus aan de Regering om alle investeringsprojecten voor warmtekrachtkoppeling waaraan nog niet via de ondertekening van contracten concreet gestalte is gegeven, te weigeren. Om dezelfde redenen vindt BRUGEL dat de investeringen met betrekking tot de installatie van fotovoltaïsche installaties door SIBELGA vragen oproepen. BRUGEL herinnert er echter aan dat het Europese wettelijke kader voorziet in uitzonderingen, maar dat de informatie, zoals die in het OIP wordt voorgesteld, niet toelaat om deze te controleren.
- 7. Wat betreft de budgetopvolging** stelt BRUGEL vast dat het OIP 2021-2025 voor het jaar 2021 een budget van 70,5 miljoen euro voorstelt. De verschillen tussen de in dit OIP 2021-2025 voorgestelde planning en het OIP 2020-2024 werden door BRUGEL geanalyseerd. Om de opvolging van de kosten (en in het bijzonder de eenheidskosten van de belangrijkste netelementen) te verbeteren, zijn BRUGEL en SIBELGA overeengekomen om de technisch-financiële rapportering te optimaliseren.
- 8. Wat de verwachte evoluties betreft**, is BRUGEL van mening dat het OIP in de toekomst zou moeten evolueren naar een 'ontwikkelingsplan' waarin investeringen van het type IT worden opgenomen. Met betrekking tot de evolutie van het verbruik als gevolg van de ontwikkeling van 'nieuwe toepassingen' (elektrische voertuigen, warmtepompen, enz.), is BRUGEL ook van mening dat de methodes voor de evaluatie van de elektriciteitsbehoeften zouden moeten worden aangepast om zo goed mogelijk te kunnen anticiperen op de behoefte aan investeringen in het net.

Tot slot moet het OIP, in overeenstemming met artikel 7, § 1 van de elektriciteitsordonnantie, onder meer voorzien in de inaanmerkingneming van maatregelen voor het vraagzijdebeheer, om investeringen ter verhoging of vervanging van capaciteiten te vermijden.

BRUGEL stelt de Regering dan ook voor om het door SIBELGA voorgestelde ontwerp van definitief investeringsplan voor elektriciteit voor de periode 2021-2025 goed te keuren, op voorwaarde dat:

- de ontwerpen van investeringsplannen betreffende de productie-installaties van SIBELGA worden geweigerd. Voor de warmtekrachtkoppeling gaat het om de projecten waaraan nog geen concreet gestalte werd gegeven via de ondertekening van contracten op de dag van publicatie van de beslissing van de Regering over het investeringsplan 2021-2025;
- de aanpassing van het huidige wettelijk kader voor de uitrol van de verbonden meters en de implementatie van een relevante rapportering voor de opvolging van de inachtneming van de door SIBELGA voorgestelde richtsnoeren.

*

*

*

6 Bijlage I: Resultaten van de openbare raadpleging

Bijdrage nr. 1: FEBEG	Antwoorden - Opmerkingen
<p>Dit advies zet het standpunt uiteen van de bij de FEBEG aangesloten ondernemingen in het kader van de door BRUGEL georganiseerde openbare raadpleging over de ontwerpen van investeringsplannen voor elektriciteit en gas van SIBELGA voor de periode 2021-2025. De FEBEG bedankt BRUGEL voor de transparante overlegprocedures die zij met de hele Brusselse energiesector heeft gevoerd.</p> <p><u>I. Slimme meters</u></p> <p>De FEBEG is blij met en ondersteunt de doelstelling van SIBELGA om al zijn elektromechanische meters tegen eind 2030 door slimme meters te vervangen. Deze doelstelling en de nieuwe dynamiek die op die manier ontstaat - die zowel rond een reactieve als een proactieve benadering is opgebouwd - blijken onvermijdelijk te zijn in het kader van de evolutie van het energiesysteem, waarvan het tempo en de uitdagingen steeds groter worden. Voor de FEBEG is deze ambitie gerechtvaardigd en bevestigd door de positieve businesscases van SIBELGA en BRUGEL.</p> <p>De FEBEG onderstreept ook op positieve wijze de door SIBELGA nagestreefde harmonisatie en samenwerking met de andere Belgische distributienetbeheerders, zowel op het vlak van het gedeelde verwervingssysteem als op het vlak van de communicatie, onder meer en in de eerste plaats om de ontplooiings- en exploitatiekosten te beperken.</p> <p>Voor de realisatie van deze ambities op het gebied van slimme meters is voor de FEBEG een evolutie van het reglementaire en wettelijke kader voor de uitrol nodig. Een dergelijke ontwikkeling kan enkel op een efficiënte manier worden bereikt op basis van een gezamenlijke en gecoördineerde aanpak door alle betrokken actoren. In dat verband staat de FEBEG volledig ter beschikking van BRUGEL, SIBELGA en de overheid.</p>	<p><u>I. Slimme meters</u></p> <p>BRUGEL neemt nota van de opmerkingen van de FEBEG over slimme meters en de beschikbaarheid ervan voor toekomstige uitwisselingen over dit onderwerp.</p>

2. Gedecentraliseerde productie-installaties

De FEBEG stelt vast dat SIBELGA, via zijn voorstel van investeringsplannen, wil blijven investeren in productie-installaties die gebruikmaken van hernieuwbare energiebronnen of in kwalitatieve warmtekrachtkoppeling. In de voorgestelde plannen wordt bijvoorbeeld de inbedrijfstelling van verschillende warmtekrachtkoppelingsinstallaties in detail beschreven.

Aangezien de ontwikkeling en de uitbating van productie-installaties voor de FEBEG handelsactiviteiten in een geliberaliseerde markt zijn, moeten deze voorbehouden blijven aan de exclusieve bevoegdheid van commerciële spelers. De goede werking van deze markt en het respect voor de rollen en functies van de marktspelers zijn essentiële voorwaarden voor het vertrouwen van de investeerders, dat nodig is om het Brusselse energiesysteem tegen de laagste kosten koolstofvrij te maken door er de vereiste innovatie in te voeren.

Deze visie wordt bovendien juridisch bevestigd door richtlijn 2019/944, in het bijzonder artikel 31.5*, waarin is vastgelegd dat de distributienetbeheerder moet optreden als marktfacilitator door de energie in te kopen volgens transparante, niet-discriminerende en marktgebaseerde procedures, om de energieverliezen in zijn net te dekken.

Voor de FEBEG leeft de productie van groene stroom door de distributienetbeheerder de Europese beginselen van de richtlijnen van het Clean Energy Package (CEP) niet na. Een dergelijke activiteit zou de ontwikkeling van projecten rond hernieuwbare energie kunnen verhinderen, met name op het gebied van warmtekrachtkoppelingsinstallaties, maakt het niet mogelijk om een 'level playing field' te garanderen en kan de concurrentie vervalsen (niet enkel voor elektriciteit, maar ook voor de verkoop van warmte).

De FEBEG vraagt de Brusselse wetgever om de Brusselse ordonnanties aan te passen om ze in overeenstemming te brengen met de richtlijnen van het CEP, door de distributienetbeheerder onder meer te verbieden zelf de energie te produceren om zijn verliezen te dekken.

2. Gedecentraliseerde productie-installaties

BRUGEL sluit zich aan bij het standpunt van de FEBEG. Het is trouwens in deze context dat BRUGEL een juridische analyse heeft laten uitvoeren om na te gaan of de rol van de distributienetbeheerder verenigbaar is met die van de producent, zelfs om de verliezen te dekken.

Het standpunt van BRUGEL wordt in paragraaf 4.6 van dit advies uiteengezet.

Deze hervorming moet deel uitmaken van een algemene aanpak om de Brusselse wetgeving in overeenstemming te brengen met de Europese wetgeving inzake de rollen en functies van SIBELGA.

* Distributiesysteembeheerders fungeren als neutrale marktfacilitators door de energie in te kopen die zij gebruiken om energieverliezen te dekken en te voorzien in de niet-frequentiegerelateerde ondersteunende diensten in hun systeem, volgens transparante, niet-discriminerende en marktgebaseerde procedures, wanneer zij deze functie vervullen.

3. Optimalisatie tussen netinvesteringen en het gebruik van de door de markt aangeboden diensten

De FEBEG verwacht dat SIBELGA, voorafgaand aan elke investeringsbeslissing voor het net, het onderzoek en de kosten-batenanalyse van de oplossingen en diensten die door de markt kunnen worden geleverd, integreert. Voor de FEBEG moet SIBELGA een permanente afweging maken tussen de investeringen die in het net moeten worden gedaan en de eventuele netdiensten die de markt kan leveren (flexibiliteit, vraagbeheer, opslag, enz.), om de optie met de laagste maatschappelijke kosten te bepalen.

Dit verzoek van de FEBEG maakt deel uit van de nieuwe aanpak die de distributienetbeheerder in overeenstemming met de richtlijnen van het CEP moet volgen voor een efficiënt, betrouwbaar en veilig beheer van het net, met name via de mechanismen inzake het gebruik van de producties of de invoering van verwervingsmechanismen voor producten en diensten. Deze procedures moeten de effectieve participatie van alle marktspelers (groene producenten, eigenaren van opslaginstallaties, aggregatoren, ...) verzekeren en moeten bijdragen tot rol van 'drijvende kracht' van SIBELGA in het kader van een dynamische energietransitie met zo weinig mogelijk maatschappelijke kosten.

4. Ontwikkeling van elektrische voertuigen

Wat de ontwikkeling van elektrische voertuigen betreft, baseert SIBELGA zich onder meer op de beschouwingen over de capaciteit van het elektriciteitsnet en op een penetratiegraad van de elektrische voertuigen van 30% in 2030. De FEBEG vraagt zich af wat deze hypothese inhoudt en wat de gevolgen zijn voor de beoordeling en de zelfverzekerde vooruitzichten van

3. Optimalisatie tussen netinvesteringen en het gebruik van de door de markt aangeboden diensten

BRUGEL deelt het standpunt van de FEBEG. Het gaat bovendien om een bepaling uit de elektriciteitsordonnantie.

Dit punt wordt besproken in paragraaf 4.7.3 van dit advies.

4. Ontwikkeling van elektrische voertuigen

Dit punt wordt besproken in paragraaf 4.4.3 van dit advies.

SIBELGA over de onthaalcapaciteit van zijn net, met name in het licht van de politieke doelstellingen en beslissingen die voorzien in een totale uitstap uit dieselmotoren in 2030 en uit benzinemotoren in 2035. De FEBEG vraagt SIBELGA om bijzonder aandachtig en proactief te zijn bij de ontwikkeling van het net om de ontwikkeling van de elektrische mobiliteit te ondersteunen en aan te moedigen.

Het lijkt geen twijfel dat de elektrische mobiliteit een 'game changer' is in de energiesector, omdat het gebruik van een elektrisch voertuig het gemiddelde elektriciteitsverbruik van een specifieke gebruiker ongeveer verdubbelt. In dat verband zullen het intelligente beheer van het net en van de belasting ervan door middel van oplossingen die door de commerciële spelers worden geboden, essentiële elementen zijn. Daartoe, en in overeenstemming met punt I van deze nota, ondersteunt de FEBEG de nieuwe dynamiek inzake de uitrol van slimme meters die door SIBELGA wordt voorgesteld.

Zij schatten dat zij tegen 2030 voor 1,9 miljoen voertuigen op de weg maar liefst 1,7 miljoen oplaadpunten zullen moeten installeren. Vergelijking is geen argument, maar als we dit vertalen naar de Brusselse schaal blijkt dat er op het net een aanzienlijk aantal oplaadpunten/-stations (privé, semiopenbaar en openbaar) zullen moeten worden geïnstalleerd. In dat verband zou moeten worden opgemerkt dat een stad gemiddeld meer openbare oplaadstations per elektrische auto zou moeten hebben, aangezien er minder mogelijkheden zijn om thuis op te laden dan in een peri-urbane of landelijke omgeving. Als groene mobiliteit een 'game changer' is voor de gebruiker, dan is het dat ook voor alle actoren die deel uitmaken van de keten, en in het bijzonder voor de distributienetbeheerders.

De FEBEG is zich bewust van de potentiële impact van een geëlektrificeerd wagenpark op het piekverbruik in het Brusselse Gewest. Om het hoofd te bieden aan dit probleem, en gezien de specifieke kenmerken van het huidige Brusselse elektriciteitsnet, moet het opladen namelijk in de tijd worden gespreid en moet waar mogelijk de voorkeur worden gegeven aan het langzaam opladen.

SIBELGA beschikt hoofdzakelijk over een 230 V-net. Slechts 16% van het net is momenteel uitgerust met 400 V, met de beperkingen die het met zich meebrengt voor de gebruikers van elektrische voertuigen (en de elektrificatie van de verwarmingsmodi). Voor de meeste toepassingen van de elektrische voertuigen (of warmtepompsystemen) volstaat het 230 V-net, maar er moet ook rekening worden gehouden met het type van gebruiker in Brussel, waarvan de overgrote meerderheid niet over een privéparkeerplaats beschikt. We merken echter ook op dat de visie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest over de uitrol van de infrastructuur gericht is op de massale ontwikkeling van 'off-street' in plaats van 'on-street' oplaadstations. In deze context van 'Destination Charging' stelt de FEBEG de relevantie in vraag van de terbeschikkingstelling van een net voor het opladen om het maximum van de trage lading (DC), d.w.z. 22 kW, te leveren voor een snellere lading. De FEBEG is van mening dat voor deze plaatsen in een uitrusting van 400 V zou kunnen worden voorzien, zodat het concept 'future proof' is. In elk geval is de FEBEG van mening dat driefasige AC+N-oplading op termijn ook in het Brusselse Gewest de norm zal worden, om tegemoet te komen aan de diversiteit van de door de fabrikanten voorgestelde oplaadwijzen (in AC: 1 of 3 fasen, 16 of 32 A).

Bovendien beschouwt de FEBEG de modernisering van het net in de richting van de 400 V-norm niet als een uitgave, maar wel als een noodzakelijke investering in het kader van het koolstofvrij maken van het Gewest. We zien de elektrische voertuigen immers als batterijen op wielen en als bronnen van flexibiliteit die erg relevant zijn om het net in evenwicht te brengen. Deze flexibiliteit, die de kern vormt van de energietransitie, is op het 400 V-net mogelijk drie keer zo hoog als op het 230 V-net.

Investeren in de uitbreiding van het 400 V-netwerk betekent investeren in een groter flexibiliteits- en optimaliseringspotentieel van het net in het Brusselse Gewest. Voor de uitbouw van een efficiënte flexibiliteitsmarkt moeten de volumes aanzienlijk zijn. Voor de FEBEG moet dus elke mogelijkheid om de overgang van 230 V naar 400 V uit te voeren, worden benut (elke aanpassing, modernisering, uitbreiding van het net, nieuwe aansluiting, enz.)

--	--

Bijdrage nr. 2: FEBIAC	Antwoorden - Opmerkingen
<p>FEBIAC heeft nota genomen van de investeringsplannen voor de elektriciteits- en gasnetten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en bedankt BRUGEL voor de digitale presentatie van deze plannen, zelfs in tijden van de COVID-19-crisis.</p> <p>I. Strategische visie voor de oplaadstations</p> <p>Op 2 juli jl. heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering de strategische visie over de uitrol van een oplaadinfrastructuur voor elektrische voertuigen goedgekeurd. In zijn visie heeft het Gewest vastgelegd dat het tegen 2035 van plan is om 11.000 oplaadstations te installeren. Dit betekent ongeveer 900 tot 1.000 stations per jaar.</p> <p>1. Wordt er in de investeringsplannen van SIBELGA rekening gehouden met de strategische visie over de uitrol van oplaadstations?</p> <p>2. In de visie heeft men het over het opladen van elektrische voertuigen met hernieuwbare energie, terwijl in de investeringsplannen van SIBELGA wordt vermeld dat het opladen tijdens de avondpiek moet worden vermeden. Dit is deels tegenstrijdig, aangezien er overdag meer groene stroom (met name fotovoltaïsche energie) wordt geproduceerd dan 's nachts. Welke slimme, energieopslag- of prijsbevorderende systemen zijn in de investeringsplannen opgenomen? Is er een budget of subsidieaanvraag voor dit soort van projecten voorzien?</p> <p>3. Om de installatie van private en semiopenbare oplaadpalen te vergemakkelijken en om de transparantie en het vertrouwen in de energietransitie verder te vergroten, stellen we voor om digitale informatie ter beschikking te stellen van het publiek (particulieren, bedrijven, handel, ...), zodat ze weten welk type van net in hun straat is geïnstalleerd of welk type van oplaadpaal er kan worden geïnstalleerd.</p>	<p>I. Strategische visie voor de oplaadstations</p> <p>1. SIBELGA geeft in zijn OIP wel ramingen over de aansluitingen van de openbare oplaadstations. Dit aantal komt echter nog niet overeen met de voorspellingen waarnaar de FEBIAC verwijst.</p> <p>In de strategische visie van de Regering wordt immers voorzien in de installatie van 11.000 openbaar toegankelijke oplaadstations tegen 2035.</p> <p>Aangezien deze strategische visie in juni 2020 werd aangenomen, kon zij niet in aanmerking worden genomen bij de vastlegging van het OIP 2021-2025.</p> <p>Bovendien geeft de tenuitvoerlegging van deze strategische visie nog niet aan hoe deze stations zullen worden geïmplementeerd.</p> <p>BRUGEL wijst er echter op dat het OIP jaarlijks door SIBELGA wordt aangepast op basis van analyses van de distributienetbeheerder.</p> <p>2. In de strategische visie wordt inderdaad verwezen naar het feit dat de stroomvoorziening van de te installeren oplaadstations van hernieuwbare bronnen zal komen. Zoals in de strategische nota wordt aangehaald, worden de modaliteiten om deze doelstelling te bereiken nog steeds onderzocht.</p> <p>3. In zijn studie (die in opdracht aan de ondernemingen The New Drive en APPM Management Consultants werd gegeven) stelt BRUGEL ook dat de gebruikers van het Brusselse net die een voertuig en een oplaadstation wensen aan te schaffen, bewust moeten worden gemaakt van de kenmerken van hun stroomvoorziening (type van aansluiting - eenfasig, driefasig, vierfasig -, de aanwezigheid of afwezigheid van een nulleider, 230 of 400 V, ...). De</p>

2. Uitstap uit verbrandingsmotoren in 2030/2035

Uit een studie van Baringa die in opdracht van Synergrid (2019) werd uitgevoerd, blijkt dat het elektriciteitsnet in België in staat zal zijn om tegen 2030 1,5 miljoen elektrische voertuigen slim op te laden, maar dat een meer uitgesproken elektrificatie het net op sommige plaatsen zou kunnen destabiliseren.

1. Wordt in de investeringsplannen van SIBELGA rekening gehouden met de resultaten van deze studie en met het voornemen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om te streven naar een uitstap uit diesel (2030) en benzine (2035)?

2. Wordt in de investeringsplannen van SIBELGA rekening gehouden met een geleidelijke elektrificatie van alle soorten van voertuigen (auto's, moto's, bestelwagens en distributievrachtwagens)?

Met het oog op een betere samenhang tussen de investeringsplannen en de visie van het Gewest stelt de FEBIAC voor om de stakeholders meer te betrekken bij de realisatie van de 2 gewestelijke en gemeentelijke cartografieën voor de uitrol van de oplaadstations, om een marktwerking te garanderen tijdens de oproepen tot indiening van bestekken, ... Wij leggen in het bijzonder de nadruk op de samenwerking van de 8 federaties, belanghebbenden binnen het 'Low Emission Mobility Platform' (Agoria, Comeos, Confederatie Bouw, FEBEG, FEBIAC, Renta, Synergrid en TRAXIO), dat kan dienen als een adviesplatform en een bron van expertise.

terbeschikkingstelling van digitale informatie zou een oplossing kunnen zijn. BRUGEL zal de implementatie van een dergelijke toepassing met SIBELGA bespreken.

2. Uitstap uit verbrandingsmotoren in 2030/2035

In het kader van de vragen die aan SIBELGA werden gesteld, heeft BRUGEL de distributienetbeheerder ook gevraagd of SIBELGA rekening houdt met de evolutie van het verbruik dat voortvloeit uit de aanwezigheid van nieuwe gebruikstoepassingen (waaronder elektrische voertuigen). De doelstellingen van de Regering (Energie-Klimaatplan 2030) en het rond 2022 geschatte break-evenpunt van de elektrische voertuigen (bron: SIBELGA) zouden inderdaad een impact moeten hebben op de ontwikkeling van de elektrische voertuigen in Brussel en zouden dus in aanmerking moeten worden genomen bij de dimensionering van het net.

SIBELGA heeft geantwoord dat ze momenteel werktuigen bouwt om de evolutie van de belasting te simuleren, rekening houdend met verschillende penetratiegraadhypothesen en met de verschillende soorten van belastingen (elektrische voertuigen, warmtepompen, elektrische fornuizen, ...).

Bijdrage nr. 3: Leefmilieu Brussel	Antwoorden - Opmerkingen
<p>Leefmilieu Brussel onderstreept de kwaliteit van de samenwerking met SIBELGA in het kader van de projecten SolarClick, NRClick en biomethanisatie.</p> <p>Leefmilieu Brussel ondersteunt de inspanningen van SIBELGA om de verliezen op zijn net en de milieu-impact van zijn activiteiten te beperken, zoals beschreven in de bij het investeringsplan gevoegde bijlagen 2 en 5. Wat betreft de infrastructuur die op grond van de gewestelijke wetgeving aan een milieuvergunning zijn onderworpen, verwijst Leefmilieu Brussel SIBELGA naar de beslissingen die het zal nemen in het kader van de vergunningsaanvragen.</p> <p>Leefmilieu Brussel raadt SIBELGA aan om zijn strategie voor de voorkoming van de blootstelling van de bevolking aan door de distributie-infrastructuren opgewekte elektromagnetische velden in bijlage 2 te bespreken. Voor de nieuwe te installeren HS-kabels raadt Leefmilieu Brussel ook aan om ze zo ver mogelijk van de gevels van woningen te installeren. Leefmilieu Brussel bevestigt zijn bereidheid om de meetcampagne over de elektromagnetische straling van slimme meters in samenwerking met SIBELGA uit te voeren.</p> <p>Leefmilieu Brussel herinnert eraan dat het Gewest ervoor moet zorgen dat de invoering van slimme meters op zijn grondgebied gebeurt in overeenstemming met de voorwaarden die het Parlement in juli 2018 in artikel 24ter van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna de 'electriciteitsordonnantie' genoemd) heeft vastgelegd. De eigenlijke installatie van slimme meters op zijn grondgebied moet voldoen aan deze voorwaarden, zolang ze niet worden gewijzigd. In dat verband herinnert Leefmilieu Brussel aan het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het is aan het Gewest om de instrumenten vast te stellen waarmee het zijn energiedoelstellingen tegen 2030 zal bereiken. - De door BRUGEL uitgevoerde businesscase vond plaats in de specifieke context van artikel 24ter van de elektriciteitsordonnantie, dat de bevoegdheid van de 	<p>Met betrekking tot de opmerking van Leefmilieu Brussel over de strategie van SIBELGA voor de voorkoming van de blootstelling van de bevolking aan door de distributie-infrastructuren opgewekte elektromagnetische velden, merkt BRUGEL op dat bijlage 2 van de definitieve versie van het OIP deze informatie niet bevat.</p> <p>BRUGEL is ook van mening dat deze strategie in de toekomst in het OIP van SIBELGA zou moeten worden opgenomen. BRUGEL herinnert er ook aan dat het de strategie van SIBELGA had gepubliceerd in zijn advies over het ontwerp van investeringsplan 2020-2024 (zie bijlage 3).</p> <p>Met betrekking tot de opmerking van Leefmilieu Brussel over de slimme meters bevestigt BRUGEL, zoals vermeld in punt 4.5 van dit advies, dat het nodig is om het wettelijke kader aan te passen, om het door SIBELGA voorgestelde project te kunnen ondersteunen.</p>

Regering om, bij besluit, bijkomende uitrolsegmenten - naast de in de elektriciteitsordonnantie vastgestelde segmenten - vast te stellen, onderwerpt aan het voldoen aan twee cumulatieve voorwaarden: de voorafgaande uitvoering van een studie door BRUGEL die de economische, energetische en sociale geschiktheid van de ontwikkeling van slimme meters aantoon, en een debat in het Parlement. Leefmilieu Brussel stelt vast dat de studie door BRUGEL werd uitgevoerd, maar er nog geen debat in het Parlement heeft plaatsgevonden en er nog geen ontwerp van Regeringsbesluit is gepubliceerd waarin bijkomende segmenten zijn vastgelegd.

De in art. 24ter, § 1, 1° van de elektriciteitsordonnantie vastgelegde verplichte 'vervangingsniche' mag niet ten onrechte worden gelijkgesteld met een mogelijkheid die aan het oordeel van de distributienetbeheerder wordt overgelaten om zich te onttrekken aan het door het Gewest vastgelegde progressieve gesegmenteerde uitrolbeleid door alle geïnstalleerde meters voortijdig en systematisch door slimme meters te vervangen.

Bijdrage nr. 4: InforGasElek	Antwoorden - Opmerkingen
<p>We willen de regulator bedanken om de investeringsplannen van Sibelga en Elia aan een openbare raadpleging te hebben onderworpen. Daarnaast willen wij Sibelga ook bedanken voor de opstelling van de samenvattende nota voor de openbare raadpleging.</p> <p>We zijn blij dat het 'slimme net' een prioriteit wordt voor SIBELGA, wat in het vorige investeringsplan erg weinig naar vorkwam. We waren verbaasd te zien hoe snel SIBELGA slimme meters wilde inzetten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.</p> <p>Wij zijn van mening dat deze massale uitrol tegen 2030 te veel zal kosten voor de Brusselse verbruikers. Wallonië heeft beslist om de volledige uitrol van deze slimme meters uit te stellen tot 2050. De besparing bedraagt 100.000 miljoen euro*. We denken dat SIBELGA hetzelfde zou kunnen doen. Temeer omdat deze slimme meters voor het overgrote deel van de huishoudelijke verbruikers van weinig belang zijn.</p> <p>Wij vragen ons ook af of er in specifieke middelen wordt voorzien om de uitrol van deze meters te financieren. SIBELGA rechtvaardigt de invoering van deze meters onder meer door de opkomst van de elektrische auto's. Het lijkt ons belangrijk dat als er een versterking van het net en een uitrol van slimme meters moet komen door de elektrische voertuigen, het belangrijk is dat zij deze financieren.</p> <p>Wij zijn ook van mening dat deze massale uitrol van slimme meters in strijd is met de geest van de ordonnanties, die de voorkeur aan een invoering per niche geven. Wij geloven niet dat alle mechanische meters tegen 2030 verouderd zullen zijn en tegen 2030 allemaal moeten worden vervangen.</p>	<p>Met betrekking tot de opmerkingen van InforGasElek over de slimme meters verwijst BRUGEL naar zijn ontwerpadvies over het belang van deze nieuwe meters voor de huishoudelijke verbruikers en deelt het de noodzaak om het wettelijke kader aan te passen, de noodzaak om financiële gegevens voor te leggen met betrekking tot het budget van het SIBELGA-project (zie punt 4.5 van dit advies) en de financieringsmodaliteiten (wie betaalt voor welke dienst). Deze modaliteiten maken geen deel uit van het toepassingsgebied van het voorgestelde investeringsplan, maar zullen het voorwerp uitmaken van tariefbeslissingen.</p> <p>Met betrekking tot de opmerking van InforGasElek over de integratie van IT-investeringen in het OIP, deelt BRUGEL het standpunt dat in punt 4.7.1 van dit advies wordt gegeven.</p> <p>Met betrekking tot de opmerking van InforGasElek over investeringen in de energiegemeenschappen, verwijst BRUGEL naar punt 4.4.2 van dit advies.</p>

Tot slot zouden deze meters dezelfde zijn als de andere distributienetbeheerders in het Koninkrijk. Moeten we niet eerst over de overheidsopdracht beschikken, de technische problemen van deze meters (zoals die in Vlaanderen) oplossen, een operationele MIG 6 hebben voordat we aan een massale uitrol beginnen?

Hoewel we weten dat dit niet in de ordonnanties is opgenomen, vinden we het interessant om IT-projecten in het investeringsplan op te nemen. Deze zullen immers steeds belangrijker worden, vooral met de invoering van slimme meters.

Tot slot betreuren wij dat SIBELGA niet voorziet in investeringen in de energiegemeenschappen. Wij zijn immers van mening dat SIBELGA niet enkel expertise kan leveren door zijn kennis, maar ook energiegemeenschappen kan ontwikkelen en ondersteunen die niet aan de normen van de geliberaliseerde markt zouden voldoen.

* <https://www.lalibre.be/economie/entreprises-startup/ores-devra-facturer-100-millions-d-euros-en-moins-a-sesclients-5de55bc79978e272f955ffac>

Bijdrage nr. 5: Fédération Des Services Sociaux	Antwoorden - Opmerkingen
<p>Wij zijn blij met de inspanningen die BRUGEL en SIBELGA hebben geleverd om de documenten betreffende de openbare raadpleging te verspreiden. Op basis van de aanvullende nota kunnen de respondenten een beter inzicht verwerven in de centrale uitdagingen van het ter raadpleging voorgelegde investeringsplan.</p> <p>Wat het investeringsplan voor elektriciteit betreft, betreuren we opnieuw dat SIBELGA zich richt op de hypothese van een massale uitrol van communicerende meters, terwijl andere, minder dure pistes zouden kunnen worden bestudeerd.</p> <p>Enerzijds druist deze massale invoering per wijk in tegen de ordonnanties die de elektriciteitsmarkten regelen en die voorzien in een uitrol per niche. Hoe verklaart SIBELGA deze inbreuk op het wettelijke kader? Hoewel in de ordonnantie is vastgelegd dat er communicerende meters kunnen worden geplaatst wanneer een mechanische meter wordt vervangen, lijdt het geen twijfel dat het niet de bedoeling van de wetgever was om via deze optie te voorzien in de massale vervanging van de meters op het hele grondgebied.</p> <p>Anderzijds zijn de argumenten die SIBELGA aanvoert ten gunste van slimme meters vaag en ongefundeerd. SIBELGA baseert zich, zonder verdere uitleg, op een absolute noodzaak om alle Brusselaars met een slimme meter uit te rusten om bij te dragen tot de energietransitie. Ook al begrijpen we dat het opladen van elektrische voertuigen een uitdaging voor de distributienetbeheerder vormt op het gebied van het evenwicht op het net, toch zien we de urgentie niet in van het uitrusten van Brusselaars die niet over een dergelijk transportmiddel beschikken. Wij vrezen dat de vervanging van alle mechanische meters, waarvan bekend is dat ze een veel langere levensduur hebben dan elektronische meters, een uiterst kostbare investering is die slechts een klein deel van de burgers ten goede zal komen. Een uitrolhypothese met een collectieve aanpak en bijgevolg de plaatsing van één meter per elektriciteitscabine of per specifiek gebruikersprofiel (prosumant, elektrische auto, ...) zou het voordeel bieden van een snelle invoering, tegen lagere kosten, waardoor SIBELGA zijn doelstellingen kan bereiken.</p>	<p>Met betrekking tot de opmerkingen van FdSS over de slimme meters, zet BRUGEL in punt 4.5. van dit advies zijn standpunt uiteen over de onverenigbaarheid van de voorgestelde invoering met het wettelijke kader. Voor de vragen over de voordelen van de slimme meters verwijst BRUGEL naar zijn ontwerpadvies dat voor openbare raadpleging werd voorgelegd. De financieringsmodaliteiten (wie betaalt voor welke dienst) maken geen deel uit van het toepassingsgebied van het voorgestelde ontwerp van investeringsplan, maar zullen het voorwerp uitmaken van tariefbeslissingen.</p> <p>Met betrekking tot de opmerking van InforGasElek over investeringen in de energiegemeenschappen, verwijst BRUGEL naar punt 4.4.2 van dit advies.</p>

<p>We begrijpen dat deze nieuwe meters door alle gebruikers zullen worden gefinancierd, hoewel de kwestie niet aan bod komt in de begeleidende nota bij de openbare raadpleging. Volgens ons vormt deze financieringsmethode een groot probleem op het gebied van sociale rechtvaardigheid, aangezien de netgebruikers met een laag inkomen het risico lopen wijzigingen in het net te financieren die enkel ten goede komen aan meer welvarende huishoudens (ervan uitgaande dat elektrische voertuigen momenteel niet toegankelijk zijn voor huishoudens met een laag inkomen).</p> <p>Voorts betreuren we dat de energiegemeenschappen niet het voorwerp uitmaken van specifieke investeringen door de distributienetbeheerder. Gezien zijn expertise zou SIBELGA projecten die gericht zijn op kwetsbare gezinnen of op mensen die in het bijzonder door brandstofarmoede worden getroffen, gunstig kunnen ondersteunen. De opgedane gebruikservaringen in het kader van deze proefprojecten zouden aan alle Brusselaars kunnen worden meegedeeld, zodat zoveel mogelijk mensen van de goede praktijken kunnen profiteren.</p>	
--	--

Bijdrage nr. 6 van een distributienetgebruiker	Antwoorden - Opmerkingen
<p>Opmerkingen over de door BRUGEL georganiseerde openbare raadpleging nr. 2</p> <p>(1) Het rapport van Sia Partners 2019 wordt aangehaald als referentie voor de identificatie van het uitrolmodel voor intelligente meetsystemen dat rekening houdt met de behoeften van de markt, de Brusselse gebruikers, de verschillende effecten op de samenleving in zijn geheel en op de gebruikers in het bijzonder.</p> <p>(2). Investeringsplan voor elektriciteit 2021-2025 van SIBELGA</p>	<p>Met betrekking tot het eerste punt van de opmerking van een distributienetgebruiker over het ontbreken van de mogelijkheid om per brief te antwoorden, gaf BRUGEL de voorkeur aan de onlinevragenlijst om een groot aantal antwoorden te kunnen verwerken. De antwoorden per brief mogen echter niet worden uitgesloten. BRUGEL zal bij de komende openbare raadplegingen met deze behoefte rekening houden.</p>

1. Niet voor elke raadpleging kan er per brief worden gereageerd. De "kwetsbare" bevolkingsgroepen die de digitale hulpmiddelen slecht beheersen en mensen met een elektrohypersensitiviteit (EHS) die deze niet meer of slechts voor een korte periode kunnen verdragen, kunnen niet reageren, en de studie (1) voorspelt dat zij het risico lopen ernstig te worden getroffen, financieel (1 p. 70) en zelfs vanuit gezondheidsoogpunt voor deze laatste (1 p. 72).

Dit is discriminerend. De raadpleging moet voor deze laatsten worden verlengd en zij moeten schriftelijk kunnen reageren en de documenten bij de administraties en/of in de gemeentelijke bibliotheken kunnen raadplegen.

2. In (2) wordt niets gezegd over de EHS. Het lijkt erop dat SIBELGA hen, wanneer de meters zijn geïnstalleerd, niet waarschuwt dat er nog één of meer alternatieve oplossingen moeten worden bepaald (1 p. 71).

In afwachting zouden de meters niet aan deze laatste mogen worden opgelegd.

3. Impact op de gezondheid

In de studie (1) die in opdracht van BRUGEL is uitgevoerd, wordt het volgende gesteld:

'in vrijwel alle uitrolomstandigheden zullen de RF-vermogensdichtheden van de emissies van slimme meters minstens één orde van grootte onder de maximaal toegestane blootstellingsniveaus van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het grote publiek (3 V/m op 900 MHz) stroomopwaarts en stroomafwaarts van de meter blijven⁷⁰. Ook is in een studie van de Universiteit Gent aangetoond dat de RF van slimme meters in alle omstandigheden onder de toegestane normen valt⁷¹.' p. 71

Wat de tweede opmerking betreft, heeft Sibelga zijn OIP aangepast en bakens toegevoegd om de uitrol in goede banen te leiden, waaronder het zoeken naar specifieke oplossingen voor mensen die lijden aan elektrogevoeligheid. Voor dit punt verwijst BRUGEL naar punt 4.5 van dit advies.

Wat het derde punt betreft, voorziet artikel 24ter van de elektriciteitsordonnantie in een onafhankelijk en vergelijkend onderzoek dat ertoe strekt om een objectieve diagnose te stellen van de elektrogevoeligheid en om de impact ervan op de volksgezondheid in het Brusselse Gewest te bepalen. BRUGEL herinnert eraan dat de op pagina 71 vermelde radiofrequentieaspecten in zijn studie gebaseerd zijn op een analyse van de bestaande bibliografie en niet op empirische tests. De studie van BRUGEL heeft dus geen betrekking op deze aspecten, maar stelt als verzachtende maatregel voor dit probleem alternatieve oplossingen voor elektrogevoelige personen voor. Tot slot is Leefmilieu Brussel van plan om, in samenwerking met SIBELGA, een meetcampagne over de elektromagnetische straling van slimme meters uit te voeren.

In feite wordt in studie 71 het volgende gesteld: 'Individuele slimme meters daarentegen zullen over het algemeen maar weinig bijdragen, ondanks de emissies tot 20 V m⁻¹ op 50 cm, vanwege hun lage bedrijfscycli (maximaal 1%) en locaties', wat niet in alle omstandigheden is. Ik kon geen specifieke informatie in 70 gevonden. Maar het lijkt erop dat het RF-vermogen niet altijd onder de norm ligt.

In andere bronnen wordt het volgende gesteld:

"Of ze nu wel of geen gegevens communiceren, evaluaties tonen aan dat de meters impulsen van enkele milliseconden uitzenden die enkele duizenden keren per dag worden herhaald. Ook al lijken de gemiddelde blootstellingsniveaus verwaarloosbaar vanwege de korte duur van de impulsen, toch neemt dit echter niet weg dat onze cellen inderdaad de onophoudelijke impulsen ondergaan en niet de gemiddelden. Elke impuls kan echter een niveau bereiken dat ver boven de door specialisten aanbevolen drempels ligt. De meters van het type GPRS communiceren rechtstreeks via radiogolven met het gecentraliseerde systeem via het mobiele telefoonnetwerk. Afhankelijk van hun locatie en hun werkingsomstandigheden kunnen ze zo mensen in hun directe omgeving onderwerpen aan blootstellingsniveaus die 1.000 tot 10.000 keer hoger kunnen liggen dan de door specialisten aanbevolen voorzorgswaarden.'

'Compteurs communicants dits intelligents', uittreksel (pp 37-38) uit 'Analyse citoyenne des rapports 2016 et 2018 du Comité d'experts sur les radiations non ionisantes', ondes.brussels, maart 2018

'In de normen die de bevolking zouden moeten beschermen tegen de blootstelling aan RF/MO-elektromagnetische straling, wordt enkel rekening gehouden met het opwarmen van weefsel (thermisch effect) tijdens een blootstelling van beperkte duur (30 minuten). In deze normen wordt geen rekening gehouden met herhaalde en/of langdurige blootstellingen of andere niet-thermische biologische effecten die zich voordoen bij waarden die aanzienlijk lager zijn dan de momenteel toegestane waarden. Ze zijn niet ontworpen om foetussen, kinderen, adolescenten, ouderen ... te beschermen.

Voor kinderen kunnen de risico's toenemen door de cumulatieve effecten van een langdurige blootstelling. Hun onvolgroeide hersenen, organen en weefsels die nog in ontwikkeling zijn, kunnen gevoeliger zijn voor blootstelling, en de straling dringt verhoudingsgewijs dieper door in hun organen dan in die van volwassenen omdat ze kleiner zijn. Talrijke studies (studies over cellen, dieren, epidemiologische studies) bevestigen het bestaan van niet-thermische biologische effecten die worden veroorzaakt door blootstelling aan RF/MO-elektromagnetische straling die wordt uitgezonden door draadloze technologieën. Deze biologische effecten zijn bijvoorbeeld DNA-schade (breuken), storingen in de eiwitsynthese, spermaschade, verstoringen van de hormoonsynthese. De gevolgen van DNA-schade zijn bekend, onder meer het verband met de ontwikkeling van kanker.' //www.hippocrates-electrosmog-appeal.be carte blanche.

Daarom moet deze informatie door SIBELGA worden verstrekt wanneer de installatie van nieuwe meters wordt aangekondigd:

Op basis van gerichte impulsen en niet op gemiddelde blootstellingsniveaus;

Hoe lang mag men in de directe omgeving van een meter blijven?

Hoe ver moet men van een meter blijven om 30' te kunnen bellen?

Op welke afstand van 1 meter kan men 24 uur blijven?

Evenals x meters (nader te specificeren): geval van gebouwen

Op welke afstand van onafgeschermd elektrische draden (als het gaat om PLC-technologie) kan men 24 uur blijven?

en dit voor:

- volwassenen

- foetussen, kinderen, adolescenten, ouderen ...

om thermische en niet-thermische effecten te vermijden.

Geef ook aanbevelingen rekening houdend met extra emissies van mobiele telefoons, persoonlijke wifi en/of de buurt, alle meters in één gebouw inclusief watermeters, communicatie van meters naar elektrische apparaten, emissies van relaisantennes, aangesloten voorwerpen ...

Kunnen deze meters, op basis van de huidige norm van 6V/m, maar ook op basis van de mogelijke toekomstige norm, worden ondersteund met de mogelijke 5G?

'Het Gewest heeft in 2007 wetten opgesteld om de bevolking beter te beschermen door een norm van 3 V/m (voor een frequentie van 900 MHz) vast te leggen. Met de komst van 4G werd het onderworpen aan (en gaf het toe aan) sterke druk om deze bescherming te versoepelen en verhoogde het de norm tot een niveau dat 4 keer hoger ligt (6 V/m bij 900 MHz). Volgens de telecomsector vereist het toenemende gebruik van draadloze telecommunicatie en de komst van 5G een verdere verhoging van de Brusselse normen. Het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) heeft een minimumnorm van 9 V/m binnenshuis en 14,5 V/m buitenshuis (voor een frequentie van 900 MHz)² aanbevolen. Dergelijke blootstellingsintensiteiten zijn van dezelfde orde van grootte als degene die kunnen worden gemeten in de directe omgeving van een gsm waarmee wordt gebeld! Het vastleggen van normen op deze niveaus komt erop neer dat wordt toegestaan dat burgers (hele lichamen) voor langere tijd, dag en nacht, elke dag van het jaar, worden blootgesteld aan niveaus die vergelijkbaar zijn met die van een telefoongesprek met een gsm.'

Ondes_brussels_rapport_juni2020, p. 8 en 9

Indien u geen garantie over de onschadelijkheid kan geven moet u in elk geval:

- deze informatie verstrekken

- de hele bevolking de mogelijkheid bieden om de meter te weigeren
- of een volledig ontkoppelbaar model leveren. De door ons gevraagde opt-out mag niet beperkt blijven tot het uitschakelen van de meterstandopneming op afstand, maar moet ook voorkomen dat er elektromagnetische signalen (radiofrequenties of PLC) worden uitgezonden, waardoor de communicatie op afstand en de toegang tot de gegevens de facto technisch onmogelijk worden.

BIBLIOGRAFIE
71. Aerts, S., Verloock, L., Van den Bossche, M., Martens, L., Vergara, X., & Joseph, W. (MEI 2019). Emissions from smart meters and other residential radiofrequency sources. Ugent.
70. American cancer society. (geen datum). Bron: <https://www.cancer.org/cancer/cancer-causes/radiation-exposure/> abgerufen

Bijdrage nr. 7 van een distributienetgebruiker	Antwoorden - Opmerkingen
<p>Ik wil geen slimme meters:</p> <p>Persoonlijk, want ik ben gevoelig voor Wifi: ik maak gebruik van een bekabeld internet ... De kosten van deze digitale technologieën zijn buitensporig, de kosten voor het beveiligen van deze technologieën liggen zelfs nog hoger...</p> <p>Als burger van de wereld:</p> <p>De zeldzame metalen die worden gebruikt voor alles wat digitaal communiceert, zijn een politieke en ecologische uitdaging die de politieke en economische spanningen en de druk op het milieu enkel maar doen toenemen, waardoor de hele wereld verarmt en de spanningen tussen regeringen en bevolkingen de facto toenemen.</p> <p>Deze toestellen zijn duurder omdat ze meer materialen, meer onderhoud en meer veiligheid vereisen, om nog maar te zwijgen van hun kortere levensduur dan een mechanische meter. Deze toestellen verbruiken meer elektriciteit en zijn dus ook duurder en minder milieuvriendelijk, ...</p> <p>Vanuit moreel oogpunt is het ook niet normaal om mensen die meer elektrogevoelig zijn dan gemiddeld te negeren en aan hun lot over te laten.</p> <p>Tot slot trekken veel wetenschappers aan de alarmbel over deze steeds groter wordende elektrosmog. Bovendien is het niet de algemene toename van kanker en onvruchtbaarheid die hun onderzoek op losse schroeven zou zetten, integendeel. (Natuurlijk zullen er, net als bij het klimaat, altijd enkelen zijn die sceptisch staan tegenover het bewijs, inclusief staatshoofden, die het niet waard zijn om te worden vernoemd).</p>	<p>Met betrekking tot de sociale en ecologische impact van slimme meters verwijst BRUGEL naar haar studie en ontwerpadvies die op haar website zijn gepubliceerd.</p>

7 Bijlage 2: Gedecentraliseerde productie-installaties die eind 2019 op het SIBELGA-net zijn aangesloten

	Aantal		Vermogen	
	[-]	[%]	[kW]	[%]
Fotovoltaïsche energie	6.728	96,40%	116.694	74,45%
Warmtekrachtkoppeling	250	3,58%	40.047	25,55%
Windkracht	1	0,01%	2,4	0,002%
Totaal	6.979	100%	156.743	100%